

คู่มือส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

สำหรับเจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ๒ สุพรรณบุรี

คำนำ

การจัดทำคู่มือฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ๒ สุพรรณบุรี ใช้เป็นแนวทางการศึกษาและตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรมเพื่อประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องครองครองธรรมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของผู้บริหารกรมประมงที่ต้องการให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่สถาบันได้รับการส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยเนื้อหาของคู่มือฉบับนี้มีสาระสำคัญ ๓ เรื่อง คือ ความสัมพันธ์ของจริยธรรม และจรรยาข้าราชการกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ที่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกท่านควรถือปฏิบัติตามข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ซึ่งประกอบด้วยแนวทางปฏิบัติ กรณีตัวอย่างข้อขัดแย้งทางจริยธรรม และคำแนะนำในการปฏิบัติ พร้อมทั้งการประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจ ซึ่งการจัดทำคู่มือนี้ได้นำเนื้อหาสาระที่ปรากฏอยู่ในคู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการ ที่จัดทำโดยสำนักงาน ก.พ. เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มาเรียบเรียงใหม่เป็นคู่มือส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ๒ สุพรรณบุรี ยึดถือปฏิบัติตามแนวทางคุณธรรมจริยธรรม

ตลอดเวลาในการทำงานของท่าน ทุกท่านต้องตัดสินใจ การตัดสินใจเหล่านั้นแตกต่างกันไปตามแต่ละกรณี มีทั้งเรื่องใหญ่และเรื่องเล็ก ๆ การตัดสินใจทุกอย่างมีสิ่งๆ ที่เหมือนกัน คือ ต้องใช้จริยธรรมเป็นหลักในการตัดสินใจเพื่อความโปร่งใส เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ และความภาคภูมิใจของตัวท่านเอง ซึ่งข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคน เป็นผู้ที่อยู่ในฐานะที่จะต้องได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากประชาสังคม ในฐานะที่ท่านทั้งหลายได้รับเงินเดือนและทรัพยากรในการทำงานจากภาษีของประชาชน ดังนั้น ในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งจริยธรรมในการทำงานภาครัฐหรือความถูกต้อง เทียงธรรม เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติงานอย่างยั่งยืน เป็นพื้นฐานของการบริหารจัดการภาครัฐที่ดีตามหลักสากล ทั้งปัจจุบันและอนาคต

สุดท้ายนี้ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ๒ สุพรรณบุรี หวังว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ปฏิบัติงานในสถาบันในการตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรม จรรยาข้าราชการพลเรือน และสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจในขณะปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดหลักจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน เพื่อเป็นสิ่งเตือนใจให้ทุกท่านที่ทำหน้าที่บริการอย่างมีอาชีพ เพื่อสร้างความก้าวหน้าอย่างยั่งยืนให้แก่ประเทศชาติและประชาชนสืบไป

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ฝ่ายบริหารทั่วไป

สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ๒ สุพรรณบุรี

สารบัญ

บทที่		หน้า
๑	บทนำ	๑
	ที่มาของคุณธรรมจริยธรรมในสังคม	๒
	ความสัมพันธ์ของจริยธรรมและจรรยาข้าราชการ	๔
	จริยธรรมหรือความเที่ยงธรรม (Integrity)	๗
๒	ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน	๙
	จริยธรรมข้าราชการพลเรือน	๙
๓	แนวทางการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม ข้าราชการพลเรือน	๑๕
	การยึดมั่นคุณธรรมและจริยธรรม	๑๕
	การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องเป็นธรรมและถูกกฎหมาย	๑๖
	การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและ ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๙
	การจัดการกับความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม	๑๙
	การรับหรือให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันใดที่อาจสร้างแรงจูงใจในการตัดสินใจ อย่างไม่ชอบธรรม	๒๑
	การรับหรือให้ของขวัญ ของที่ระลึก ของกำนัลและหรือผลประโยชน์	๒๓
	การรับของขวัญและผลประโยชน์ : กุญแจแห่งความเสี่ยง	๒๕
	การปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรมและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม	๒๘
	การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ	๓๕
	การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพลเมืองของประเทศ	๓๗
	บรรณานุกรม	๔๑
	ภาคผนวก	๔๒
	คุณธรรมจริยธรรมคือหัวใจสำคัญของข้าราชการไทย	๔๓

บทที่ ๑

บทนำ

“...งานของแผ่นดินนั้น เป็นงานส่วนรวม มีผลเกี่ยวเนื่องถึงความเจริญขึ้นเสื่อมลงของบ้านเมืองและสุขทุกข์ของประชาชนทุกคนข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดินจึงต้องสำนึกตระหนักในความรับผิดชอบที่มีอยู่ และตั้งใจพยายามปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังความสามารถด้วยความเข้มแข็ง สุจริตและด้วยปัญญาวิคิด พิจารณาว่า สิ่งใดเป็นความเจริญสิ่งใดเป็นความเสื่อมอะไรเป็นสิ่งที่ต้องทำ อะไรเป็นสิ่งที่ต้องละเว้นและกำจัด อย่างชัดเจน ถูก ตรง....”

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน

เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช ๒๕๕๐

การปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดินนั้น เป้าหมายสูงสุดคือ “ประโยชน์สุขของประชาชน” ข้าราชการได้รับมอบหมายภารกิจในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ใช้อำนาจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐในการปฏิบัติงานจากความเชื่อไว้วางใจของประชาชน โดยมุ่งหวังให้ข้าราชการผู้ได้รับมอบหมาย รับผิดชอบ กำกับ ดูแล จัดการ ตัดสินใจเกี่ยวกับทรัพยากรของชาติและให้บริการสาธารณะเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนชาวไทยและต่อประเทศ

จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานแก่ข้าราชการสะท้อนให้เห็นภาระอันยิ่งใหญ่ของข้าราชการ และการจะปฏิบัติภาระอันยิ่งใหญ่ได้สำเร็จนั้นปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ ความมีคุณธรรม จริยธรรมของข้าราชการ นั้นเอง นอกจากนั้น อาชีพ “ข้าราชการ” นับเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ประชาชนคาดหวังในการให้บริการและประสิทธิผลในงานของข้าราชการไว้สูงอันเนื่องจากตราอดีตจนปัจจุบัน “ข้าราชการ” นับเป็นผู้ได้ทำงานให้บริการและรับใช้ประชาชนของพระบรมนาถบพิตร เท่ากับได้รับใช้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ด้วย “...พระองค์ทรงมีอาชีพ “ข้าราชการ” ส่วนข้าราชการคือผู้รับสนองพระองค์มาทำให้สำเร็จลุล่วง...” งานราชการจึงเป็นงานที่มีเกียรติเรียกว่า “รับราชการ” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรักประชาชน ทำงานเพื่อประชาชน คนที่รับราชการถือว่ารับงานของราชาสมาทำต่อ สิ่งแรกที่ต้องทำคือ “ต้องรักประชาชน ทำงานเพื่อประชาชน” (สุเมธ ตันติเวชกุล, ๒๕๔๙ : ๗๐)

การทำงานราชการเป็นการกระทำเพื่อประเทศชาติและประชาชนเป็นงานที่มีผลกระทบทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อสังคม มากกว่าจะมีผลต่อตนเองและพวกพ้อง งานราชการจึงแตกต่างจากงานเอกชนและงานบริษัท เป็นการลงทุนลงแรงที่ไม่มีกำไรโดยตรงแก่ผู้ทำและหน่วยงาน แต่จะมีผลดีต่อส่วนรวม และส่วนใหญ่จะเป็นผลระยะยาว ซึ่งเมื่อส่วนรวมและสังคมมีผลลัพธ์ที่ดี ย่อมส่งผลให้ข้าราชการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเกิดประโยชน์สุขไปด้วย ตรงกับปรัชญาการดำรงชีวิตของมวลมนุษยชาติว่า “ถ้าคนอื่นไม่มีความสุข เราจะสุขได้อย่างไร”

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการ. สำนักงาน ก.พ. หน้า ๒-๓

ดังนั้น อาชีพ “ข้าราชการ” ในทุกชาติ ทุกสังคม จึงถูกคาดหวังจากประชาชนในชาติว่าจะประพฤติตนอย่างซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เสียสละ ยึดความถูกต้องเป็นธรรม เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน ข้าราชการจึงจำเป็นต้องมีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงในการทำงาน ซึ่งหมายถึงการเป็นคนดี และคนเก่งไปพร้อมกัน

ที่มาของคุณธรรมจริยธรรมในสังคม*

วิสัยทัศน์ นโยบายของรัฐ และวิถีชีวิตในการทำงานราชการที่ต้องยึดมั่นในความถูกต้อง ชอบธรรม (Integrity) ถูกทดสอบตลอดเวลาในทุก ๆ วันผ่านการตัดสินใจในขณะที่ปฏิบัติงาน ซึ่งการตัดสินใจนั้นอาจต้องทำทันที หรือทำในอนาคต อาจเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องที่สำคัญแต่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและสังคมของเราซึ่งเกิดจาก **จริยธรรมคุณธรรม** ในการทำงานโดยตรงและเป็นรากฐานที่มาของกฎระเบียบในการปฏิบัติราชการ

ในทุก ๆ วัน บุคคลจะต้องตัดสินใจ อาทิเช่น การตัดสินใจซื้อบ้าน ซื้ออาหาร บางครั้งการตัดสินใจเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันจนเราเองไม่เคยสังเกตว่าเรามีเหตุผลใดในการกระทำนั้น หรือเราได้ใช้วิธีการใดในการตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำสิ่งต่าง ๆ การตัดสินใจที่เรากระทำนั้น ๆ ทำให้เราเข้าไปเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลและการใช้ทรัพยากรของเราซึ่งเราได้แสดงคุณธรรม ค่านิยมพื้นฐานที่เรายึดถือในชีวิตของเรา ค่านิยมพื้นฐานเหล่านั้นเป็นเครื่องควบคุมจิตใจ ซึ่งทางการตัดสินใจของเรา ทำให้เราแสดงพฤติกรรมที่คงที่ บางครั้งอาจจะไม่ได้อยู่ในระดับจิตสำนึก เช่น “การลুকให้เด็กและคนชรานั่ง” ซึ่งเป็นพฤติกรรมตัดสินใจที่เกิดขึ้นอย่างอัตโนมัติจากค่านิยมที่สังคมยึดถือร่วมกัน

คุณธรรมค่านิยมพื้นฐานที่เรายึดถือในสังคมอาจแตกต่างกันไปตามกาลเวลา (ค่านิยมคุณธรรมตามสถานการณ์) พฤติกรรมที่เราปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ จึงแตกต่างกันไป ด้วย อย่างไรก็ตาม การที่เราทุกคนจะอยู่ร่วมกันในสังคม จำเป็นต้องมีค่านิยมหลักที่ได้รับการยอมรับจากสังคมร่วมกัน

เราสามารถอธิบายค่านิยมพื้นฐานที่ทำให้เราแสดงพฤติกรรมออกมาโดยวิธีการอภิปรายและสะท้อนกลับในการกระทำดังกล่าวจะทำให้เราแสวงหาค่านิยมพื้นฐานที่ทำให้สังคมหรือชุมชนของเราทำหน้าที่อย่างมีเหตุผลที่ทำให้สังคมโดยรวมสงบสุข อาทิเช่น เรากำหนดค่านิยม/คุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์โลก หรือเรียกว่า กฎทองมนุษย์คือ “ให้ปฏิบัติต่อผู้อื่นเหมือนดังเช่นท่านต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อท่าน” หรืออาจเป็นค่านิยมพื้นฐานที่เขียนในรูปแบบทางลบคือ “สิ่งใดที่ไม่อยากให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อท่าน ก็อย่าทำสิ่งนั้นต่อผู้อื่น” ซึ่งทั้ง ๒ ค่านิยมพื้นฐานสะท้อนหลักการเดียวกัน

ผลของค่านิยมพื้นฐานที่ท่านยึดถือมีผลอย่างไรต่อชีวิตประจำวันของท่าน

กรณีตัวอย่าง : ท่านทำงานอยู่บนตึกสูง ต้องอาศัยบริการขึ้นลงด้วยลิฟต์ซึ่งคนใช้ลิฟต์เป็นจำนวนมากในเวลาเร่งรีบในตอนเช้า และลิฟต์ก็เปิด-ปิดรวดเร็วและแรง เมื่อลิฟต์จอดและท่านต้องการขึ้นไปที

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการ. สำนักงาน ก.พ. หน้า ๔-๕

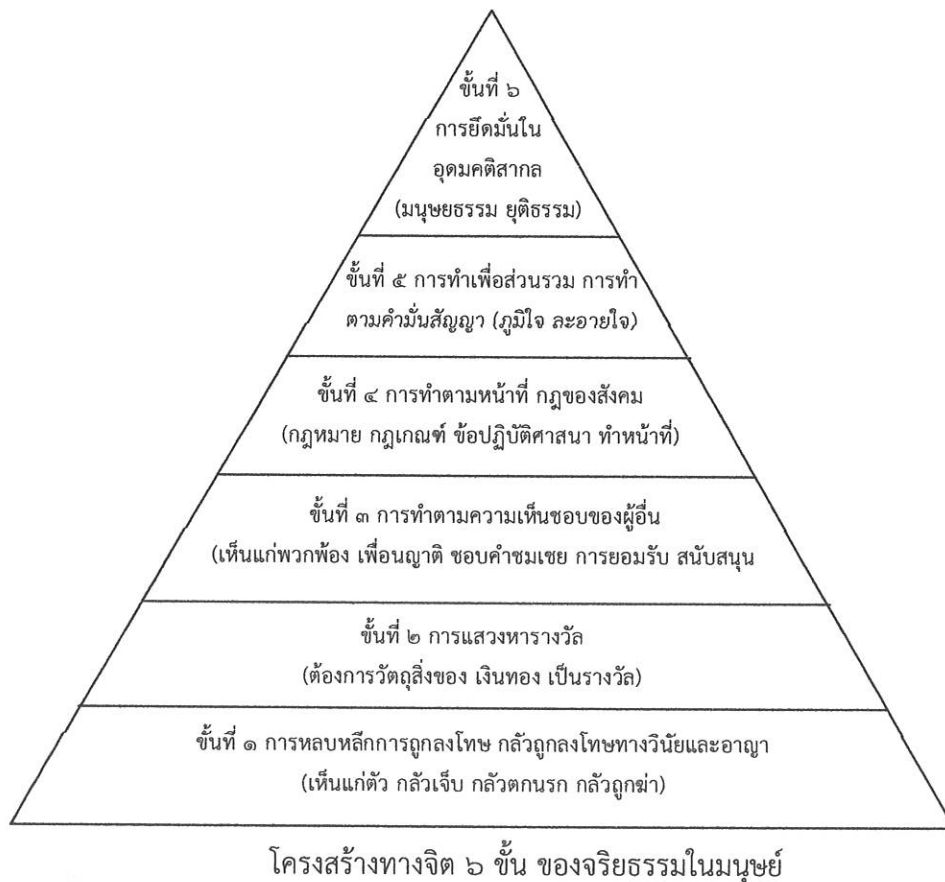
ทำงานของท่าน หากท่านพยายามเบียดเข้าไปในลิฟต์ ขณะที่คนอื่นที่อยู่ในลิฟต์ต้องการออกจากลิฟต์ คนก็จะเข้าออกจากลิฟต์ไม่ได้และถูกลิฟต์ปิดกระแทกอย่างแรง แต่หากท่านยืนรอเข้าคิวอยู่ด้านหลัง รอให้คนออกหมดเป็นไปได้ที่ลิฟต์จะปิดและทิ้งท่านไว้ทำให้ท่านเข้าทำงานไม่ทัน

เราก็ลองใช้ค่านิยมพื้นฐานที่ดีของสังคมคือ เราต้องการให้คนที่เข้าไปในลิฟต์ก่อนทำอะไร อาทิเช่น กดปุ่มเปิดลิฟต์ให้คนอื่น ๆ เข้าให้หมด นี่เองเป็นสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความคาดหวังการกระทำจากบุคคลในสังคมที่ต้องทำต่อกันในสังคม เกิดกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติตามที่สังคมคาดหวัง เป็นประโยชน์สุขกับสังคมโดยรวม

โดยสรุปแม้แต่การดำรงชีวิตประจำวันเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การใช้ลิฟต์ก็ต้องมีการใช้คุณธรรม จริยธรรม ที่สังคมได้ตกลงร่วมกันคนที่ต้องการเข้าลิฟต์ก็ต้องยืนรอให้ผู้โดยสารในลิฟต์ออกจากลิฟต์หมดก่อนและคาดหวังให้ผู้ที่อยู่ในลิฟต์คนใดคนหนึ่งกดปุ่มเปิดลิฟต์ให้ทุกคนเข้าไปอย่างปลอดภัย

โครงสร้างทางจิตใจของมนุษย์*

หลักการที่มนุษย์ใช้ในการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดนั้นมีอยู่ ๖ ชั้น ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของดวงเดือน พันธมนาวิน และหลักศาสนา เราใช้หลักการและเหตุผล ๖ ชั้นของการพัฒนาต่อไปนี้ในการตัดสินใจ เปรียบเสมือนเข็มทิศหรือหางเสือ นำทางให้เรากระทำหรือไม่กระทำสิ่งใด

*คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการ. สำนักงาน ก.พ. หน้า ๕-๗

ความสัมพันธ์ของจริยธรรมและจรรยาข้าราชการ*

คำว่า “จริยธรรม” (Morality) (Piaget, ๑๙๓๒: Kohlberg, ๑๙๗๖) เป็นระบบของการทำความดี ละเว้นความชั่ว มีทั้งปัจจัยนำเข้า (Input) ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงเหตุทั้งทางด้านจิตใจและสถานการณ์ของ จริยธรรมและพฤติกรรมจริยธรรม รวมทั้งมีปัจจัยส่งออก (Output) ซึ่งเป็นผลของการมีจริยธรรมหรือมี พฤติกรรมจริยธรรม ซึ่งผลนี้ อาจอยู่ในรูปแบบทั้งจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลผู้กระทำ และผลต่อ บุคคลอื่น ต่อกลุ่ม ต่อสิ่งแวดล้อม และต่อโลก จริยธรรมจะเกิดขึ้นเมื่อค่านิยมหรือคุณธรรมตั้งแต่ ๒ ตัว ชัดแย้งกัน ทำให้บุคคลต้องตกอยู่ในสภาพที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในการเลือกที่จะปฏิบัติตามคุณธรรม หรือค่านิยม ตัวใดตัวหนึ่ง เช่น ความกตัญญูต่อบุคคล ชัดแย้งกับความกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นต้น บุคคลที่ตัดสินใจเลือกคุณธรรมหรือค่านิยม ตัวที่มีประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าที่เป็นประโยชน์แก่เฉพาะ ตนหรือพวกพ้องในกลุ่มเล็ก ๆ จึงมักเป็นบุคคลที่มีจริยธรรมสูง ดังนั้น จริยธรรมจึงมีความหมายครอบคลุม ทั้งสาเหตุ กระบวนการ และผลของการทำความดี ละเว้นความชั่ว

ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม**

คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดีและความถูกต้องในการแสดงออกทางกาย วาจา และใจ ของแต่ละบุคคลซึ่งยึดมั่นไว้เป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัย

จริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์ที่เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีงาม เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับชมชอบหรือยอมรับจากสังคมเพื่อความสันติสุขแห่งตนเองและความสงบเรียบร้อยของสังคม

ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม

๑. ช่วยให้ชีวิตดำเนินไปด้วยความราบรื่นและสงบ
๒. ช่วยให้มีความสัมพันธ์อยู่ตลอดเวลา
๓. ช่วยสร้างความมีระเบียบวินัยให้แก่บุคคลในชาติ
๔. ช่วยควบคุมไม่ให้คนชั่วมีจำนวนมากขึ้น
๕. ช่วยให้มนุษย์นำความรู้และประสบการณ์มาสร้างสรรค์แต่สิ่งที่มีคุณค่า
๖. ช่วยควบคุมความเจริญทางด้านวัตถุและจิตใจของคนให้เจริญไปพร้อม ๆ กัน

คุณธรรมในการทำงาน

คุณธรรมในการทำงาน หมายถึง ลักษณะนิสัยที่ดีที่ควรประพฤติปฏิบัติในการประกอบอาชีพ คุณธรรมที่สำคัญที่ช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จ มีดังนี้

ความมีสติสัมปชัญญะ หมายถึง การควบคุมตนเองให้พร้อม มีสภาพตื่นตัวฉับไวในการรับรู้ทาง ประสาทสัมผัส การใช้ปัญญาและเหตุผลในการตัดสินใจที่จะประพฤติปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่าง รอบคอบ เหมาะสม และถูกต้อง

ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา และใจ ไม่คิด คดทรยศ ไม่คดโกง และไม่หลอกลวงใคร

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการ. สำนักงาน ก.พ. หน้า ๑๑

ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความพยายามในการทำงานหรือหน้าที่ของตนเองอย่างแข็งขัน ด้วยความมุ่งมั่นเอาใจใส่อย่างจริงจัง พยายามทำเรื่อยไปจนกว่างานจะสำเร็จ

ความมีระเบียบวินัย หมายถึง แบบแผนที่วางไว้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติและดำเนินการให้ถูกต้อง ถูกที่ มีความเรียบร้อย ถูกต้องเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความเอาใจใส่มุ่งมั่นตั้งใจต่องาน หน้าที่ ด้วยความผูกพัน ความพากเพียร เพื่อให้งานสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ความมีน้ำใจ คือ ปรารถนาดี มีเมตตาริใจ ต้องการช่วยเหลือให้ทุกคนประสบความสำเร็จและช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์

ความประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้ รู้จักออม รู้จักประหยัดเวลาตามความจำเป็น เพื่อให้ได้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าที่สุด

ความสามัคคี หมายถึง การที่ทุกคนมีความพร้อมทั้งกาย จิตใจ และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีจุดมุ่งหมายที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จโดยไม่มีภารกิจงอน

จรรยาธรรมในการทำงาน**

จรรยาธรรมในการทำงาน หมายถึง กฎเกณฑ์ที่เป็นแนวทางปฏิบัติตนในการประกอบอาชีพที่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เหมาะสม และยอมรับการทำงานหรือการประกอบอาชีพต่าง ๆ จะเน้นในเรื่องของจรรยาธรรมที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้

จรรยาธรรมในการทำงานทั่วไป

จรรยาธรรมที่นำมาซึ่งความสุขความเจริญในการทำงานและการดำรงชีวิต เรียกว่า มงคล ๓๘ ประการ มงคลชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน มีดังนี้

ไม่คบคนพาล (มงคลชีวิตข้อที่ ๑) คือ การไม่ประพฤติเช่นเดียวกับคนพาล คือ ชอบคิดชั่วเป็นปกติ ได้แก่ คิดละโมภะอยากได้ในทางทุจริต คิดพยาบาทปองร้าย คิดเห็นผิดเป็นชอบ ฯลฯ ชอบพูดชั่วเป็นปกติ ได้แก่ พูดปด พูดคำหยาบ พูดส่อเสียดยุยง พูดเพ้อเจ้อ ฯลฯ และชอบทำชั่วเป็นปกติ ได้แก่ เกะกะเกเร กินเหล้าเมายา ชอบล้างผลาญชีวิตคน และสัตว์ ลักทรัพย์ ฉุดคร่าอนาจาร ฯลฯ

ขำนาญในวิชาชีพของตน (มงคลชีวิตข้อที่ ๘) เป็นการนำความรู้ที่เล่าเรียน ฝึกฝน อบรม มาปฏิบัติให้เกิดความชำนาญจนสามารถยึดเป็นอาชีพได้

ระเบียบวินัย (มงคลชีวิตข้อที่ ๙) คือ การฝึกกาย วาจาให้อยู่ในระเบียบวินัยที่สังคมหรือสถาบันวางไว้เป็นแบบแผน

กล่าววาจาดี (มงคลชีวิตข้อที่ ๑๐) คือ วชิสุจริต ๔ ประการ ได้แก่ ความจริง คำประสานสามัคคี คำสุภาพ คำมีประโยชน์

ทำงานไม่คั่งค้างสับสน (มงคลชีวิตข้อที่ ๑๔) เป็นลักษณะการทำงานของคนโดยทั่วไปมี ๒ แบบ คือ

- การทำงานคั่งค้างสับสน คือ ทำงานหยาบ ยุ่งเหยิง ทำงานไม่สำเร็จ
- การทำงานไม่คั่งค้าง คือ การทำงานดี มีระเบียบ ทำงานเต็มฝีมือ และทำงานให้เสร็จ

จรรยาบรรณวิชาชีพ**

จรรยาบรรณเกิดขึ้นเพื่อมุ่งให้คนในวิชาชีพมีประสิทธิภาพ ให้เป็นคนดีในการบริการวิชาชีพ ให้คนในวิชาชีพมีเกียรติ ศักดิ์ศรีที่มีกฎเกณฑ์ตามมาตรฐานจรรยาบรรณ

** <https://krootewan๒๐๑๓.wordpress.com>

จรรยาบรรณ มีความสำคัญและจำเป็นต่อทุกอาชีพ ทุกสถาบัน และหน่วยงาน เพราะเป็นที่ยึดเหนี่ยว ควบคุมการประพฤติปฏิบัติด้วยความดีงาม

ความสำคัญของจรรยาบรรณ**

เพื่อให้มนุษย์สามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข จึงต้องมีกฎ กติกา มารยาท ของการอยู่ร่วมกันในสังคมที่เจริญแล้ว ไม่มองแต่ความเจริญทางวัตถุ

การมีคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงานเป็นการทำงานอย่างมีจิตสำนึก ถูกวิธี เป็นขั้นตอน มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นในสังคม ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

- ๑) มีความซื่อสัตย์ ในการทำงานเราจะต้องมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และงานที่เราได้รับมอบหมาย ปฏิบัติงานด้วยความจริงใจ และไม่คดโกงหรือหลอกลวงผู้อื่น เราจึงจะได้รับความไว้วางใจจากผู้ร่วมงาน
- ๒) มีความเสียสละ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เราจะต้องเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักการให้และการแบ่งปัน ช่วยเหลือคนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน
- ๓) มีความยุติธรรม ในการทำงานเราจะต้องไม่ลำเอียงหรือถือสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามที่เรารู้ ต้องมีความเป็นกลาง ยึดถือความถูกต้องเป็นหลัก ไม่มีอคติกับเรื่องต่าง ๆ ที่ได้ยินหรือรับฟังมาจึงจะเป็นที่นับถือของผู้ร่วมงาน
- ๔) มีความประหยัด ในการทำงานเราต้องรู้จักอดออม ไม่ฟุ่มเฟือย ต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร โดยการนำสิ่งที่เหลือใช้หรือสิ่งที่ไม่มีความจำเป็นแล้วมาดัดแปลง ซ่อมแซม และแก้ไข เพื่อการทำสิ่งที่ไม่มีความจำเป็นให้มีคุณค่ามากขึ้น
- ๕) มีความขยันและอดทน ในการทำงานเราจะต้องมีความมุ่งมั่นต่องานที่เราได้รับมอบหมาย เพื่องานนั้นบรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานให้นำปัญหาหรืออุปสรรคนั้นมาปรับปรุงและแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น
- ๖) มีความรับผิดชอบ ในการทำงานเราจะต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ผู้ร่วมงาน ลูกค้า สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพมาผลิตสินค้า รวมทั้งไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๗) มีความตรงต่อเวลา เป็นวินัยพื้นฐานในการทำงาน มีความตรงต่อเวลา ไม่มาทำงานสายและต้องส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนด เพราะถ้าเราไม่ส่งงานตามกำหนด จะทำให้ผู้ที่ทำงานต่อจากเราได้รับผลกระทบ และทำให้งานนั้นไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ สร้างความเสียหายต่อองค์กร

๘) มีการประกอบอาชีพที่สุจริต ในการทำงานเราจะต้องเลือกประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เป็นภัยต่อสังคม ซึ่งสังคมยอมรับอาชีพนั้นว่าเป็นอาชีพที่สุจริต และคนทั่วไปเลือกที่จะประกอบอาชีพนั้น จึงเรียกได้ว่าเรามีการเลือกประกอบอาชีพที่สุจริต

ความสัมพันธ์ของจริยธรรมในจรรยาข้าราชการนั้น ศาสตราจารย์ ดร. ชัยพร วิชาวุธ ได้ให้ความหมายและแนวคิดไว้ดังนี้ (๒๕๕๒)

จริยธรรม หลักการ (Principle) ที่บุคคลยึดถืออยู่ในใจในการตัดสินใจ ความถูก-ผิด ดี-เลว ควร-ไม่ควรทำ ของพฤติกรรมต่าง ๆ จริยธรรมของบุคคล อาจกำหนดตามหลักกฎหมาย ความเชื่อ และค่านิยมของบุคคลนั้น ๆ

จรรยา ความประพฤติและการปฏิบัติ ที่ถือว่ามีความถูกต้องดีงาม ควรทำ ตามหลักจริยธรรมของกลุ่มบุคคลในอาชีพหนึ่ง ๆ เช่น จรรยาแพทย์ จรรยาข้าราชการ ฯลฯ และอาจกำหนดอย่างชัดเจนเป็นข้อ ๆ เรียกว่า **จรรยาบรรณ (Code of Ethics)***

** <https://krootewan๒๐๑๓.wordpress.com>

จริยธรรมหรือความเที่ยงธรรม (Integrity)*

ปัจจุบันการกำหนดมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมของข้าราชการนาาประเทศได้ใช้คำว่า “Integrity” ซึ่งหมายถึงความสอดคล้องของจริยธรรมที่บุคคลยึดถือเป็นหลักกับการกระทำที่สอดคล้องกัน การที่บุคคลยึดถือปฏิบัติตามหลักจริยธรรม กฎหมายปราศจากความขัดแย้งกับผลประโยชน์สาธารณะ การยึดมั่นและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม เป็นคุณลักษณะที่เป็นองค์รวมของบุคคล องค์กรในด้านจริยธรรมที่เป็นเลิศโดยแบ่งเป็นระดับองค์กรและบุคคล

จริยธรรมหรือความเที่ยงธรรมขององค์กร (Integrity of organization) แสดงให้สังคมรับทราบได้จากการกำหนดมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม และการบังคับใช้ รวมทั้งระบบหรือกระบวนการในการปฏิบัติตาม ซึ่งได้ผลในทางปฏิบัติสูงสุด มาตรฐานจริยธรรมจะต้องคงที่ สมาชิกขององค์กรจะต้องยึดถือเป็นหลักภายในจิตใจ และปฏิบัติกันอย่างเป็นนิจในการทำงาน จนกระทั่งกลายเป็นวัฒนธรรมองค์รวมขององค์กร

จริยธรรมหรือความเที่ยงธรรมของข้าราชการ (Integrity of public officials) เป็นเครื่องมือในการสร้างความเชื่อถือไว้วางใจและความรับผิดชอบของข้าราชการต่อผลประโยชน์สาธารณะ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องไม่ใช้อำนาจในการทำงานเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม (สาธารณะ) จะต้องยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ (accountability) และโปร่งใส (transparent) ซื่อสัตย์ต่อประชาชนและผู้ร่วมงาน

กรมประมงตระหนักถึงความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ให้สัมฤทธิ์ผลอย่างมีคุณธรรมตามความคาดหวังของประชาชนในสังคม สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๘ กำหนดให้ทุกส่วนราชการต้องจัดทำข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการของตนเองเพื่อเป็นมาตรฐานสำหรับให้ข้าราชการประพฤติ ปฏิบัติในการให้บริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักวิชาและจรรยาวิชาชีพ กรมประมงจึงได้ประกาศข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการกรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๓^{***} เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อให้ข้าราชการกรมประมงเป็นข้าราชการที่รักษามาตรฐานการปฏิบัติงานให้ธำรงไว้ซึ่งความดีงาม ศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของข้าราชการที่ดี เพื่อสร้างความเชื่อมั่นใส ศรัทธา และความน่าเชื่อถือ ยกย่องจากบุคคลทั่วไป

ข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการกรมประมงนี้จัดทำขึ้นโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ค่านิยมสร้างสรรค์ ๕ ประการของสำนักงาน ก.พ. ค่านิยมหลักของกรมประมง มาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการ ลูกจ้าง และพนักงานราชการสังกัดกรมประมง ค่านิยมหลักของกรมประมงที่ถือปฏิบัติ มีดังนี้^{***}

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการ. สำนักงาน ก.พ. หน้า ๑๔

We are FISHERIES.....

F	=	Friendly	มีความเป็นมิตร
I	=	Integrity	มีคุณธรรม จริยธรรม
S	=	Smart	มีความสง่างาม
H	=	Happiness	มีความสุข
E	=	Enthusiasm	มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน
R	=	Responsibility	มีความรับผิดชอบ
I	=	Intelligence	มีความฉลาด
E	=	Energy	มีพลังและกำลังความสามารถ
S	=	Simplicity	มีความเรียบง่าย

กรมประมงได้กำหนดจรรยาข้าราชการกรมประมงไว้ ๑๐ ประการ ดังนี้

- ๑) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
- ๒) ปฏิบัติราชการโดยไม่เลือกปฏิบัติ
- ๓) มีความซื่อสัตย์สุจริต
- ๔) มีความเป็นมิตรและจิตใจบริการที่ดี
- ๕) มีความยึดมั่นและยืนหยัดต่อการประพฤติแต่ในสิ่งที่ถูกต้อง
- ๖) มีความตั้งใจทุ่มเทและกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานตลอดเวลา
- ๗) มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ทุกขณะ
- ๘) มีการทำงานเป็นทีม การบูรณาการ และการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ
- ๙) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานและมีพลังทุ่มเทในการทำงานโดยไม่ย่อท้อเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ
- ๑๐) มีความยึดมั่นในวิถีชีวิตที่พอเพียงอย่างมีความสุข

 *** ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการกรมประมง พ.ศ. ๒๕๕๓

บทที่ ๒

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๖ รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

รัฐพึงดำเนินการให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม โดยกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจ หรือกระทำการโดยมิชอบที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนการแต่งตั้งหรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, หน้า ๑๙ - ๒๐ วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐)

โดยที่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ กำหนดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมใหม่ ซึ่งการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ อยู่ระหว่างการพิจารณาดำเนินการโดยสำนักงาน ก.พ. ดังนั้น ทางสำนักงาน ก.พ. จึงให้ยึดมาตรฐานทางจริยธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไปพลางก่อน จนกว่าการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมใหม่จะประกาศใช้ตามกฎหมาย

จริยธรรมข้าราชการพลเรือน^๑

สำนักงาน ก.พ. ในฐานะองค์กรกลางด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลในราชการพลเรือนได้พิจารณาโดยถี่ถ้วนแล้วเห็นว่า ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนทุกตำแหน่งมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้ราชการแผ่นดินในส่วนที่ตนรับผิดชอบเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม การใช้อำนาจเพื่อให้หน้าที่ที่ตนรับผิดชอบลุล่วง ข้าราชการพลเรือนทั้งปวงจึงต้องมีคุณธรรมซึ่งเป็นการอันพึงทำ เพราะนำประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวมและตนเองและศีลธรรมซึ่งเป็นการอันพึงเว้น เพราะเป็นโทษแก่ส่วนรวมและตนเองประกอบกันขึ้นเป็นจริยธรรมและจรรยาอันเป็นความประพฤติที่พึงงามสมกับความเป็นข้าราชการ โดยสำนักงาน ก.พ. ได้กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมไว้ในประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ดังนี้

^๑ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. หน้า ๖

ข้อ ๑ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันครบเก้าสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา^๑

ข้อ ๒ ในประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนนี้

“ประมวลจริยธรรม” หมายความว่า ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

“ข้าราชการ” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือน พนักงานราชการ และลูกจ้างในสังกัดราชการพลเรือน

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งปวงซึ่งมีอำนาจที่จะจัดการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐอันมีลักษณะเป็นราชการบริหารทั้งที่สังกัดกับราชการบริหารส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม ราชการภูมิภาคและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หลักสำคัญในการพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้าราชการหรือไม่ คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการประเภทนั้น ๆ ให้ปฏิบัติหน้าที่^{****}

“หัวหน้าส่วนราชการ” หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่เป็นข้าราชการส่วนภูมิภาค

“คณะกรรมการจริยธรรม” หมายความว่า คณะกรรมการจริยธรรมประจำส่วนราชการ

“ของขวัญ” หมายความว่า ของขวัญตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือกฎหมายเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

ข้อ ๓ ข้าราชการต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้^๑

(๑) ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างตรงไปตรงมา และไม่กระทำการเลียงประมวลจริยธรรมนี้ ในกรณีมีข้อสงสัยหรือมีผู้ทักท้วงว่าการกระทำใดของข้าราชการอาจขัดประมวลจริยธรรม ข้าราชการต้องไม่กระทำการดังกล่าว หรือหากกำลังกระทำการดังกล่าว ต้องหยุดกระทำการ และส่งเรื่องให้คณะกรรมการจริยธรรมพิจารณาวินิจฉัย ในกรณีที่คณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยว่า การกระทำนั้นขัดประมวลจริยธรรมข้าราชการจะกระทำการนั้นมิได้

(๒) เมื่อรู้หรือพบเห็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมนี้ ข้าราชการมีหน้าที่ต้องรายงานการฝ่าฝืนดังกล่าวพร้อมหลักฐาน (หากมี) ต่อหัวหน้าส่วนราชการและหรือคณะกรรมการจริยธรรมโดยพลัน

ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้ฝ่าฝืนจริยธรรมต้องรายงานต่อปลัดกระทรวง หรือผู้บังคับบัญชาเหนือชั้นขึ้นไปของหัวหน้าส่วนราชการนั้นแล้วแต่กรณี และ/หรือคณะกรรมการจริยธรรม

(๓) ต้องรายงานการดำรงตำแหน่งทั้งที่ได้รับค่าตอบแทนและไม่ได้รับค่าตอบแทนในนิติบุคคลซึ่งมิใช่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นของรัฐ และกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ ต่อหัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรม ในกรณีที่การดำรงตำแหน่งนั้น ๆ อาจขัดแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่หรืออาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่เสียหาย

^๑ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. หน้า ๙ - ๑๑

ความในข้อนี้ให้ใช้บังคับกับการเป็นลูกจ้าง การรับจ้างทำของ การเป็นตัวแทน การเป็นนายหน้า และการมีนิติสัมพันธ์อื่นในทำนองเดียวกันด้วย

(๔) ในกรณีที่ข้าราชการเข้าร่วมประชุมและพบว่ามีกรกระทำซึ่งมีลักษณะตาม (๒) ของข้อนี้ หรือมีการเสนอเรื่อง ซึ่งมีลักษณะตาม (๒) ของข้อนี้ผ่านข้าราชการ ข้าราชการมีหน้าที่ต้องคัดค้านการกระทำดังกล่าวและบันทึกการคัดค้านของตนไว้ในรายงานการประชุมหรือในเรื่องนั้นแล้วแต่กรณี

ข้อ ๔ ข้าราชการต้องมีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้^๑

(๑) อุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรอบคอบระมัดระวัง และเต็มกำลังความสามารถที่มีอยู่ในกรณีที่ต้องไปปฏิบัติงานอื่นของรัฐด้วย จะต้องไม่ทำให้งานในหน้าที่เสียหาย

(๒) ละเว้นจากการกระทำทั้งปวงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อตำแหน่งหน้าที่ของตน หรือของข้าราชการอื่น ไม่ก้าวล่วงหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการอื่นโดยมิชอบ

(๓) ใช้ดุลพินิจและตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรู้ความสามารถ เยี่ยงที่ปฏิบัติในวิชาชีพตรงไปตรงมา ปราศจากอคติส่วนตัว ตามข้อมูลพยานหลักฐานและความเหมาะสมของแต่ละกรณี

(๔) เมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ ต้องรีบแก้ไขให้ถูกต้อง และแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการทราบโดยพลัน

(๕) ไม่ขัดขวางการตรวจสอบของหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมายหรือประชาชน ต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมายหรือประชาชนในการตรวจสอบ โดยให้ข้อมูลที่เป็นจริงและครบถ้วน เมื่อได้รับคำร้องขอในการตรวจสอบ

(๖) ไม่สั่งราชการด้วยวาจาในเรื่องที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ ในกรณีสั่งราชการด้วยวาจาในเรื่องดังกล่าว ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาบันทึกเรื่องเป็นลายลักษณ์อักษรตามคำสั่งเพื่อให้ผู้สั่งพิจารณาสั่งการต่อไป

ข้อ ๕ ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัวโดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้^๑

(๑) ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่มีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูง หรือผู้มีบุญคุณส่วนตัว มาประกอบการใช้ดุลพินิจให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่นเพราะชอบหรือชัง

(๒) ไม่ใช้เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๓) ไม่กระทำการใด หรือดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติภารกิจในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่

^๑ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. หน้า ๑๑ - ๑๓

ในกรณีมีความเคลือบแคลงหรือสงสัย ให้ข้าราชการผู้นั้นยุติการกระทำดังกล่าวไว้ก่อน แล้วแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยเป็นประการใดแล้วจึงปฏิบัติตามนั้น

(๔) ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรงหรือหน้าที่อื่นในราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการต้องยึดถือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการ หรือประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตนหรือส่วนกลุ่ม อันจำเป็นต้องวินิจฉัยหรือชี้ขาด ต้องยึดประโยชน์ของทางราชการและประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ข้อ ๖ ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้^๑

(๑) ไม่เรียก รับ หรือยอมจะรับ หรือยอมให้ผู้อื่นเรียก รับหรือยอมจะรับซึ่งของขวัญแทนตนหรือญาติของตน ไม่ว่าจะก่อนหรือหลังดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เป็นการให้โดยธรรมจรรยา หรือเป็นการให้ตามประเพณีหรือให้แก่บุคคลทั่วไป

(๒) ไม่ใช่ตำแหน่ง หรือกระทำการที่เป็นคุณ หรือเป็นโทษแก่บุคคลใด เพราะมีอคติ

(๓) ไม่เสนอ หรืออนุมัติโครงการ การดำเนินการ หรือการทำนิติกรรมหรือสัญญา ซึ่งตนเองหรือบุคคลอื่นได้ประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือประมวลจริยธรรมนี้

ข้อ ๗ ข้าราชการต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้^๑

(๑) ไม่ละเมิดรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับหรือมติคณะรัฐมนตรีที่ชอบด้วยกฎหมาย ในกรณีมีข้อสงสัย หรือมีข้อทักท้วงว่าการกระทำไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่ชอบด้วยกฎหมาย ข้าราชการต้องแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา และจะดำเนินการต่อไปได้ต่อเมื่อได้ข้อยุติจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่แล้ว

(๒) ในกรณีที่เห็นว่าคำสั่งผู้บังคับบัญชา หรือการดำเนินการใดที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้องไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต้องทักท้วงเป็นลายลักษณ์อักษรไว้

(๓) ในกรณีที่เห็นว่ามติคณะรัฐมนตรีไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องทำเรื่องเสนอหัวหน้าส่วนราชการพิจารณา และส่งเรื่องให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการให้ได้ข้อยุติทางกฎหมายต่อไป

(๔) ไม่เลียงกฎหมาย ใช้หรือแนะนำให้ใช้ช่องว่างของกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น และต้องเร่งแก้ไขช่องว่างดังกล่าวโดยเร็ว

(๕) ไม่ยอมให้บุคคลอื่นอาศัยชื่อตนเองถือครองทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์อื่นใดแทนบุคคลอื่น อันเป็นการเลียงกฎหมาย หรือใช้ชื่อบุคคลอื่นถือครองสิ่งดังกล่าวแทนตนเพื่อปกปิดทรัพย์สินของตน

^๑ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. หน้า ๑๓ - ๑๕

(๖) เมื่อทราบว่ามีภาระละเมิด หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในส่วนราชการของตน หัวหน้าส่วนราชการต้องดำเนินการที่จำเป็น เพื่อให้เกิดการเคารพกฎหมายขึ้นโดยเร็ว

(๗) เมื่อได้รับคำร้อง หรือคำแนะนำจากผู้ตรวจการแผ่นดินหรือหน่วยงานอื่นว่ากฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการของตน สร้างภาระเกินสมควรแก่ประชาชน หรือสร้างความไม่เป็นธรรมให้เกิดขึ้น ต้องดำเนินการทบทวนกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับดังกล่าวโดยเร็ว

ข้อ ๘ ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการประชาชน โดยมีอัธยาศัยที่ดีและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วง โดยไม่หลีกเลี่ยง ละเลย หรือละเว้นการใช้อำนาจเกินกว่าที่มีอยู่ตามกฎหมาย

(๒) ปฏิบัติหน้าที่ หรือดำเนินการอื่น โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพของบุคคล ไม่กระทำการให้กระทบสิทธิเสรีภาพของบุคคลหรือก่อภาระหรือหน้าที่ให้บุคคลโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย

(๓) ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยมีอัธยาศัยที่ดี ปราศจากอคติ และไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลผู้มาติดต่อโดยไม่เป็นธรรมในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เว้นแต่จะดำเนินการตามมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรค หรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเป็นการเลือกปฏิบัติที่มีเหตุผล เป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

(๔) ละเว้นการให้สัมภาษณ์ การอภิปราย การแสดงปาฐกถาการบรรยาย หรือการวิพากษ์วิจารณ์อันกระทบต่อความเป็นกลางทางการเมือง เว้นแต่เป็นการแสดงความเห็นทางวิชาการตามหลักวิชา

(๕) ไม่เอื้อประโยชน์เป็นพิเศษให้แก่ญาติพี่น้อง พรรคพวกเพื่อนฝูงหรือผู้มีบุญคุณและต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมไม่เห็นแก่หน้าผู้ใด

(๖) ไม่ลอกหรือนำผลงานของผู้อื่นมาใช้เป็นของตนเองโดยมิได้ระบุแหล่งที่มา

ข้อ ๙ ข้าราชการต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเคร่งครัดและรวดเร็ว ไม่ถ่วงเวลาให้เนิ่นช้าและใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดำเนินงานเพื่อการในหน้าที่ และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ทันการณ์ และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ไม่ใช่ข้อมูลที่ได้มาจากการดำเนินงานไปเพื่อการอื่น อันไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตนเองหรือบุคคลอื่น

(๒) ชี้แจง แสดงเหตุผลที่แท้จริงอย่างครบถ้วนในกรณีที่กระทำการอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพบุคคลอื่น ไม่อนุญาติ หรือไม่อนุวัติตามคำขอของบุคคล หรือเมื่อบุคคลร้องขอตามกฎหมาย เว้นแต่การอันคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้กำหนดยกเว้นไว้

^๑ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. หน้า ๑๖ - ๑๘

ทั้งนี้ จะต้องดำเนินการภายในสิบห้าวันทำการ นับแต่กระทำการดังกล่าว หรือได้รับการร้องขอ

ข้อ ๑๐ ข้าราชการต้องมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพและมาตรฐานแห่งวิชาชีพโดยเคร่งครัด โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้^๑

(๑) ปฏิบัติงานโดยมุ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานให้เกิดผลดีที่สุดจนเต็มกำลังความสามารถ

(๒) ใช้งบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิและประโยชน์ที่ทางราชการจัดให้ ด้วยความประหยัด คุ่มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย

(๓) ใช้ความรู้ความสามารถ ความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ตามคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพโดยเคร่งครัด

ข้อ ๑๑ ข้าราชการต้องยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขโดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้^๑

(๑) ไม่แสดงการต่อต้านการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือสนับสนุนให้นำการปกครองในระบอบอื่นที่ไม่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาใช้ในประเทศไทย

(๒) จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และไม่ละเมิดองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระรัชทายาท ไม่ว่าทางกาย หรือทางวาจา

ข้อ ๑๒ ข้าราชการต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของราชการโดยรวม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้^๑

(๑) ไม่ละเมิดหลักสำคัญทางศีลธรรม ศาสนา และประเพณี ในกรณีที่มีข้อขัดแย้งระหว่างประมวลจริยธรรมนี้กับหลักสำคัญทางศีลธรรม ศาสนา และประเพณี ข้าราชการต้องเสนอเรื่องให้คณะกรรมการจริยธรรมพิจารณาวินิจฉัย

(๒) หัวหน้าส่วนราชการและผู้บังคับบัญชาในส่วนราชการทุกระดับชั้นต้องปกครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาด้วยความเที่ยงธรรม โดยไม่เห็นแก่ความสัมพันธ์หรือบุญคุณส่วนตัว และควบคุมให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมโดยเคร่งครัด

(๓) หัวหน้าส่วนราชการและผู้บังคับบัญชาในส่วนราชการทุกระดับชั้นต้องสนับสนุนส่งเสริมและยกย่องผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่มีความซื่อสัตย์ มีผลงานดีเด่น มีความรู้ความสามารถ และขยันขันแข็ง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง และยึดมั่นในระบบคุณธรรม

(๔) ไม่กระทำการใดอันอาจนำความเสื่อมเสียและไม่ไว้วางใจให้เกิดแก่ส่วนราชการหรือราชการโดยรวม

^๑ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. หน้า ๑๘ - ๒๐

บทที่ ๓

แนวทางการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

แนวทางการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน*

แนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างจริยธรรมข้าราชการพลเรือนต่อไปนี้จะนำเสนอแนวทางปฏิบัติตามค่านิยมหรือคุณธรรมหลักโดยเฉพาะการยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม การยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้องเป็นธรรม และถูกกฎหมาย การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัยและไม่เลือกปฏิบัติ การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์และรับผิดชอบ ซึ่งจากผลการวิจัยของประเทศไทย ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ (พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๒) พบว่าเป็นค่านิยมคุณธรรมที่สำคัญและจำเป็นมาก ส่งผลให้คุณธรรมค่านิยมอื่นของบุคคลสูงตามไปด้วย ซึ่งยังสอดคล้องกับค่านิยม/คุณธรรมหลักของข้าราชการนานาประเทศที่ให้ ความสำคัญใน ๔ เรื่องคือ การยึดมั่นและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง เที่ยงธรรม ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน (Integrity) การให้บริการที่เป็นเลิศ (Excellent Service) ความเป็นกลาง (Impartially) และความพร้อม รับผิดชอบต่อ (Accountability)

หลักการเนื้อหาสาระ ข้อควรปฏิบัติ ข้อควรระวัง กรณีตัวอย่างและคำแนะนำในการปฏิบัติในบทนี้ เป็นแนวทางเสริมสร้างที่ได้รับการยอมรับเป็นสากล และมีผลเชิงประจักษ์ว่าเสริมแรงให้ท่านสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมของประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนในบทที่ ๒ ได้อย่างเชื่อมั่นได้

นอกจากนั้น ยังได้เพิ่มเติมสิ่งที่ประชาชนทุกคน รวมทั้งข้าราชการควรปฏิบัติ รับผิดชอบต่อ ประเทศ สังคม และเป็นวิกฤติของสังคมโลกที่องค์กรภาครัฐ เอกชนทั่วโลก ให้ความสำคัญ ร่วมมือกันคือ ความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจรวมเรียกว่า **คุณธรรมความเป็นพลเมืองของประเทศ**

๑. การยึดมั่นคุณธรรมและจริยธรรม

คุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการที่กำหนดให้ยึดถือเป็นหลัก ๙ ประการนั้น เป็นสิ่งที่ภาครัฐไทยยึดถือว่าถูกต้อง เที่ยงธรรมเป็นมาตรฐานที่ใช้ยึดถือในการตัดสินใจกระทำภารกิจ โดยปราศจากความขัดแย้งกับผลประโยชน์สาธารณะ การยึดมั่นและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม เป็นคุณลักษณะที่เป็นองค์รวมของบุคคล รวมทั้งองค์กร

จริยธรรมหรือความเที่ยงธรรมขององค์กร (Integrity of organization) แสดงให้สังคมได้รับทราบจากการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมและการบังคับใช้ รวมทั้งระบบหรือกระบวนการในการปฏิบัติตาม ทั้งผลในทางปฏิบัติขึ้นอยู่กับมาตรฐานทางจริยธรรมจะต้องคงที่ และที่สำคัญที่สุดคือ “ข้าราชการ” จะต้องยึดถือเป็นหลักภายในจิตใจ ปฏิบัติจนเป็นนิสัยในการทำงาน จนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรรวมขององค์กร

จริยธรรมหรือความเที่ยงธรรมของข้าราชการ (Integrity of public officials) เป็นเครื่องมือในการสร้างความเชื่อถือไว้วางใจ ความรับผิดชอบต่อข้าราชการต่อผลประโยชน์สาธารณะ ประชาชนและประเทศชาติ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ*

*คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๕๖-๕๘

- (๑) ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ตรงไปตรงมา (Integrity)
- (๒) ต้องไม่ใช้อำนาจหน้าที่ในการทำงานเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้องเมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม จะต้องยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักเสมอ
- (๓) ปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์ พร้อมรับผิดชอบ (accountability) ต่องาน และประชาชน
- (๔) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกลาง (Impartial) ปราศจากส่วนได้ ส่วนเสีย และเปิดเผย
- กรณีเกิดข้อขัดแย้งระหว่างจริยธรรมของข้าราชการกับหลักคุณธรรมและหรือความเชื่อทางศาสนาที่ยึดถือ ให้ยึดถือหลักจริยธรรมของข้าราชการในการตัดสินใจกระทำหน้าที่ แต่หากหลักคุณธรรมและหรือความเชื่อทางศาสนาามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจอย่างมาก หรือก่อให้เกิดอคติต่อการทำหน้าที่ให้คำปรึกษาผู้บังคับบัญชาเพื่อขอยุติปฏิบัติหน้าที่นั้น เพื่อไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับบริการหรือสาธารณะ

กรณีตัวอย่าง

นายภาคภูมิฯ ตรวจพบว่าเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ ทุจริต จึงทำรายงานผลการตรวจสอบอย่างตรงไปตรงมาต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่เกรงกลัวอันตรายเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำผิดเป็นคนของผู้มีอิทธิพล

ข้อพึงระวัง

๑. ปฏิบัติหน้าที่ในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยยึดถือประโยชน์ของตนเองเป็นสำคัญ
๒. ไม่กล้าแจ้งเหตุหรือร้องเรียนเมื่อพบเห็นการกระทำผิด เมื่อผู้กระทำผิดเป็นญาติเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา
๓. ใช้ตำแหน่งหน้าที่หรืออิทธิพลกดดันต่อการตัดสินใจใด ๆ ของตนหรือผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ราชการ

ข้อพึงปฏิบัติ

กล้ายืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรมตามหลักวิชาการ กฎหมาย ต้องรักษาชื่อเสียงของตนและเกียรติภูมิของตำแหน่งหน้าที่ราชการมิให้เสื่อมเสีย ไม่กระทำการใดอันได้ชื่อว่าประพฤติชั่ว และต้องไม่เกรงกลัวต่ออิทธิพลใด ๆ

๒. การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องเป็นธรรมและถูกกฎหมาย*

เจตนารมณ์ของจริยธรรมนี้ เพื่อให้ข้าราชการปฏิบัติงานอย่างมีเหตุผลที่ถูกต้อง ตัดสินใจด้วยความยุติธรรม มุ่งสู่ผลประโยชน์สาธารณะสร้างและรักษาความเชื่อใจไว้วางใจของสาธารณะต่อความเที่ยงธรรมของภาครัฐ ตลอดจนช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจและความเคารพต่อตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

“เราต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพันธสัญญาอย่างมีอาชีพ ยึดมั่นความถูกต้อง เที่ยงธรรม โดยไม่โอนอ่อนตามอิทธิพลใด”

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๕๘

แนวทางปฏิบัติของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การยึดมั่นในหลักการ

- (๑) ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธะผูกพันอย่างเที่ยงตรง รักษาสัจจะและไม่สัญญาใด ๆ กับผู้อื่นโดยมุ่งประโยชน์ส่วนตน เกียรติยศหรือความก้าวหน้าของตน
- (๒) ตัดสินใจและกระทำการใด ๆ บนพื้นฐานของการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล โดยยึดหลักการ กฎหมาย และความเป็นธรรม
- (๓) ใช้อำนาจและจัดการทรัพยากรเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย และเป็นประโยชน์สูงสุดต่อสาธารณะ
- (๔) แสดงให้เห็นว่า ความเป็นตัวตนของตนเอง ความเชื่อทางศาสนา และผลประโยชน์ส่วนตนไม่ได้มีผลกระทบต่อความสามารถในการทำงาน
- (๕) รายงานเกี่ยวกับทักษะและคุณภาพความสามารถของตนเองเจ้าหน้าที่อื่นในการรายงานการทดสอบอ้างอิง และการรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างซื่อตรง
- (๖) กระทำการโดยยึดหลักการที่ถูกต้องทุกขณะ แม้จะไม่ใช้ในที่ทำงาน

กล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม

- (๑) ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่ชอบด้วยกฎหมาย กฎเกณฑ์ เหตุผลที่ชอบธรรม และกล้าคัดค้านคำสั่งที่ไม่ชอบธรรม
- (๒) แจ้งเหตุหรือร้องเรียนเมื่อพบเห็นการกระทำผิดแม้ผู้กระทำผิดจะเป็นญาติ เพื่อนร่วมงาน หรือผู้บังคับบัญชาของตนเอง
- (๓) ตัดสินใจด้วยความถูกต้อง เที่ยงธรรม แม้อาจไม่ถูกใจประชาชน
- (๔) เปิดเผยมการหลอกลวง ททุจริต ประพฤติมิชอบ คอร์รัปชั่นและการกระทำผิดในการบริหารงานต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ข้อโต้แย้งส่วนบุคคล*

เกิดขึ้นเมื่อท่านมีความรู้สึกที่จะโต้แย้งกับคำสั่งที่มีเหตุผลและถูกต้องตามกฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้อง โดยเฉพาะเมื่อมีหน่วยงานในชุมชนเกี่ยวข้องกับประเด็นนั้น

มีการกำหนดขั้นตอนที่มีเหตุผลที่จะป้องกันไม่ให้อำนาจหน้าที่รัฐถูกบังคับให้ทำงานที่ตนเองมีข้อโต้แย้ง เมื่อท่านต้องเผชิญสถานการณ์ที่ถูกสั่งให้ทำในสิ่งที่ท่านเห็นว่าไม่ถูกต้อง ท่านจะต้องนำเรื่องนี้ไปปรึกษากับผู้ที่ออกคำสั่งเพื่อหาข้อยุติ ซึ่งบางครั้งทางออกก็คือ การให้คนอื่นทำงานนี้แทน

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๖๐-๖๓

ท่านจะปฏิบัติอย่างไรในกรณีเช่นนี้

ในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการ คุณวินิจ ซึ่งเป็นนักวิชาการได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการออกข้อสอบและกรรมการสอบสัมภาษณ์ด้วยผู้หนึ่ง เข้าวันหนึ่งก่อนจะมีการสอบจริง ผู้อำนวยการกองซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของคุณวินิจ ได้เรียกคุณวินิจไปพบและเล่าให้ฟังว่า มีผู้สมัครสอบคนหนึ่งเป็นผู้น่าจะให้ความช่วยเหลือเพราะพอ-แหม่ยากจนมาก และเป็นญาติทางภรรยาของผู้อำนวยการเองด้วย จากนั้นผู้อำนวยการได้ขอร้องให้คุณวินิจบอกแนวของข้อสอบที่ออกไปแล้ว โดยให้บอกด้วยวาจาเพื่อว่าจะไม่เป็นหลักฐานให้ผู้อื่นเอาผิดได้ และหากมีการสอบสัมภาษณ์ขอให้คุณวินิจให้คะแนนผู้สมัครสอบคนนี้เป็นพิเศษ

จากกรณีศึกษาของ โกลล มีคุณ

คำแนะนำ จะต้องไม่ช่วยญาติของผู้บังคับบัญชา เนื่องจากการให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อสอบ การให้คะแนนด้วยความชอบหรือตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้อื่น ทำให้เกิดความเป็นอยุติธรรมแก่ผู้สมัครสอบคนอื่น เป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการที่ชอบธรรม นอกจากนี้ หากช่วยเหลือยังทำให้หน่วยงานได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถต่ำกว่ามาตรฐานของข้าราชการ เป็นการสมยอมต่ออิทธิพล จะต้องสมยอมและสมรู้ร่วมคิดต่อการประพฤติมิชอบในอนาคตตลอดไป

สรุป

หลัก “การยึดมั่นและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง”

พันธะสัญญาของข้าราชการที่มีต่อประชาชน ได้แก่

- ๑) รักษาไว้และสนับสนุนความเชื่อมั่นแก่สาธารณชนในความถูกต้องเป็นธรรมในการบริหารภาครัฐ
- ๒) นำเสนอความก้าวหน้าเป็นประโยชน์สุขให้แก่ชุมชนที่ตนให้บริการ

เพื่อให้เป็นไปตามพันธะสัญญาผูกพันดังกล่าวข้างต้น เจ้าหน้าที่ของรัฐควรปฏิบัติดังนี้

๑) ไม่ใช้อำนาจ ตำแหน่งหน้าที่ของตนในทางมิชอบ หรือไม่ยอมให้บุคคลอื่นใช้อำนาจ ตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในทางมิชอบ

๒) เปิดเผยมการฉ้อฉล ทุจริต ประพฤติมิชอบ และการบริหารที่มีชอบในการปฏิบัติราชการ

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๖๓-๖๔

๓. การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน*

ข้าราชการมีพันธะสัญญาที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ พิทักษ์ผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน เพื่อสร้างประโยชน์สุขของประชาชน สร้างความก้าวหน้าให้ประเทศชาติอย่างยั่งยืน

- (๑) ตัดสินใจในการทำหน้าที่ด้วยความชอบธรรม เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน แม้จะเป็นผลร้ายต่อตนเองเสี่ยงต่อความมั่นคงในหน้าที่หรือเสี่ยงต่อชีวิต
- (๒) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของประชาชนในการดำเนินการปกป้องผลประโยชน์ของชาติและคุณความดีของสาธารณะ

ท่านจะปฏิบัติอย่างไรในกรณีนี้

กรณีตัวอย่าง

ปรีดาเป็นเจ้าของหน้าร้านที่สาธารณสุขส่วนกลาง มีหน้าที่เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจด้านสาธารณสุขให้แก่ประชาชน สัปดาห์นี้เขาได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้ากลุ่มไปปฏิบัติหน้าที่ในอำเภอติดชายแดนภาคใต้ โดยมีเพื่อนร่วมงานอีก ๒ คน ครั้นเมื่อเริ่มลงมือปฏิบัติงาน คณะของท่านพบว่าที่บ้านกลุ่มหนึ่งเดินทางไปมาเสมอระหว่างเขตอำเภอนี้กับจังหวัดชายแดนอีกจังหวัด และได้ทราบว่าชาวบ้านกลุ่มนี้ไปร่วมชุมนุมกับผู้ก่อการร้ายซึ่งตั้งค่ายอยู่ชายแดนก่อเหตุร้าย ทำให้ข้าราชการและประชาชนถูกทำร้ายบาดเจ็บและเสียชีวิต แต่ไม่มีใครกล้ารายงานฝ่ายปกครอง เนื่องจากกลัวมีภัยอันตรายถึงตนเอง หากเป็นท่านจะทำอย่างไร

คำแนะนำ

ต้องตัดสินใจรายงานให้ฝ่ายปกครองทราบ ถือเป็นหน้าที่ของข้าราชการทุกคนต้องปฏิบัติ เพื่อให้ประเทศ สังคมสงบสุข เรียบร้อยมีความมั่นคงและยั่งยืน การที่ท่านเลือกปฏิบัติตามคำแนะนำเป็นการแสดงว่า เมื่อเกิดข้อขัดแย้งระหว่างความปลอดภัยส่วนตน กับความปลอดภัยของประเทศ ประชาชน ท่านเลือกที่จะกระทำโดยยึดประโยชน์ส่วนรวมซึ่งเป็นจริยธรรมขั้นสูง ควรค่าต่อเกียรติภูมิของการเป็นข้าราชการ

โดย โภทศ มีคุณ

การจัดการกับความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม*

ความขัดแย้งในผลประโยชน์เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ข้อเสนอแนะนี้ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่ประเด็นของความขัดแย้ง แต่จะเน้นถึงการจัดการเพื่อรักษาความเชื่อมั่นของสาธารณะเอาไว้ ทันทันทีที่พบว่ามีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นจริงหรือกำลังจะเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องนำเรื่องนี้เสนอต่อผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหาร หรือถ้าไม่แน่ใจก็ให้อภิปรายร่วมกับผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารจะชี้ว่าเป็นความขัดแย้งหรือไม่และจะต้องหาทางแก้ไข

*คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๖๕-๖๖

แนวทางปฏิบัติ

- (๑) เปิดเผยความต้องการส่วนตัวที่อาจทำให้เกิดความขัดแย้งกับผลประโยชน์ส่วนรวม
- (๒) สร้างความมั่นใจต่อสาธารณชนว่า การกระทำของเราจะไม่ได้รับอิทธิพลโดยผลประโยชน์ส่วนตัวและความสัมพันธ์ส่วนตัว
- (๓) หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่อาจกระทำต่อการดำรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม หรือนำไปสู่การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม
- (๔) หลีกเลี่ยงกิจกรรมใด ๆ ที่ทำให้องค์กรหรือการบริการของรัฐเสื่อมเสียชื่อเสียง ประชาชนขาดความไว้วางใจ
- (๕) ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่เพื่อให้ได้มาเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวไม่ว่าจะเป็นของขวัญ รางวัล ความก้าวหน้าหรือผลประโยชน์ในรูปแบบใด ๆ
- (๖) แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในผลประโยชน์ โดยยึดมั่นในผลประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ
- (๗) ยึดคำแนะนำเกี่ยวกับการรับของขวัญ ของกำนัล การรับรองแขก และการจัดการกับผลประโยชน์ทับซ้อน กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓)

การขัดแย้งในผลประโยชน์

เป็นประเด็นสำคัญสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ การขัดแย้งในผลประโยชน์เกิดขึ้นเมื่อผลประโยชน์ส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามามีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ ซึ่งไม่ใช่ผลประโยชน์ทางการเงินแต่เพียงอย่างเดียว ความขัดแย้งในผลประโยชน์หลายอย่างถือเป็นอาชญากรรม ได้แก่

- (๑) การรับสินบน
- (๒) ใช้อิทธิพลในตำแหน่งต่อการตัดสินใจของบุคคลที่สามเพื่อประโยชน์ส่วนตัว
- (๓) ใช้ข้อมูลของทางการอย่างไม่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของตนเอง
- (๔) การซื้อขายแลกเปลี่ยนของราชการโดยอาศัยข้อมูลจากภายใน (Inside Trading)

การขัดแย้งในผลประโยชน์ที่ไม่ถือเป็นอาชญากรรม แต่ต้องมีการจัดการ โดยยึดหลักคุณธรรมและวิธีการตามที่ระบุไว้ในประมวลจริยธรรม ได้แก่

- (๑) การแสวงหาของขวัญหรือการบันเทิง
- (๒) การจ้างบุคคลภายนอกเข้ามาแล้วทำให้เกิดผลเสียหาย
- (๓) การเตรียมการเพื่อให้ธุรกิจภายนอกมีโอกาสได้รับงานจ้าง
- (๔) ใช้อำนาจเอื้อประโยชน์ให้เพื่อนหรือญาติ

การขัดแย้งในผลประโยชน์เหล่านี้ บางครั้งก็ยังไม่ใช้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจริง แต่มีแนวโน้มว่าจะนำไปสู่ความขัดแย้งได้ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงไม่เพียงจะต้องประพฤติตัวอย่างสุจริต แต่ยังต้องทำให้ประชาชนยอมรับในความสุจริตอีกด้วย

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๖๖-๖๘

พฤติกรรมที่มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งในผลประโยชน์อาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งจริงๆ ได้ จึงจะต้องมีการจัดการอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นจริง

กรณีตัวอย่าง

เจ้าหน้าที่จัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานทำการเลือกกว่าจ้างญาติของตนให้เข้ามารับงานของหน่วยงาน ซึ่งแม้จะไม่ปรากฏการกระทำผิดแต่เป็นการขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนพวกพ้อง กับผลประโยชน์ของชาติ

กรณีตัวอย่าง

เจ้าหน้าที่อาวุโสซึ่งอยู่ในตำแหน่งที่มีอิทธิพลต่อการอนุมัติ มีอิทธิพลทำให้เกิดการอนุมัติโครงการให้บริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่ตนเองถือหุ้นรับงานจากหน่วยงาน ลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นการขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม แม้ว่าเจ้าหน้าที่อาวุโสจะไม่ได้ใช้อำนาจต่อการตัดสินใจของฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างคนอื่น ในกรณีเช่นนี้ควรมอบหมายเจ้าหน้าที่อาวุโสอื่นๆ ไปทำงานอื่น

การแสดงผลประโยชน์ส่วนตัว*

ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่อาวุโส และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ต่าง ๆ ต้องแสดงผลประโยชน์ทั้งส่วนตัวและครอบครัว เพื่อให้ทราบว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานหรือไม่

๓.๑ การรับหรือให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่อาจสร้างแรงจูงใจในการตัดสินใจอย่างไม่ชอบธรรม^๕

ข้าราชการมีพันธะสัญญาในการปฏิบัติงานราชการที่จะต้องกระทำอย่างถูกต้อง ตรงไปตรงมา สร้างความมั่นใจต่อสาธารณชน

แนวทางปฏิบัติ

๑. ไม่ใช้วิธีการรับหรือให้เงิน ทรัพย์สิน สิ่งของ หรือประโยชน์อื่นใดกับผู้หนึ่งผู้ใด เพื่อเจตนาชักนำให้กระทำหรือละเว้นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เทียงธรรม
๒. ไม่เรียกหรือรับเงิน ทรัพย์สิน สิ่งของหรือประโยชน์อื่นใดจากข้าราชการด้วยกัน เพื่อสัญญาว่าจะให้ความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ หรือจากภาคเอกชนเพื่อสัญญาว่าจะได้รับจ้าง จัดซื้อสิ่งใด ๆ ของหน่วยงาน
๓. ไม่เสนอเงิน ทรัพย์สิน สิ่งของของการบริการหรือประโยชน์ใด ๆ กับผู้บังคับบัญชา เพื่อแลกเปลี่ยนกับสิทธิพิเศษ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่
๔. ไม่รับคำแนะนำหรือให้คำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ต้องใช้ความสัมพันธ์พิเศษกับข้าราชการกันเอง หรือบุคคลใด ๆ

^๕คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๖๘-๗๑

กรณีตัวอย่าง

ท่านจะปฏิบัติอย่างไรในกรณีเช่นนี้

๑. เจ้าหน้าที่ห้องผู้บริหารถามเรื่องผลตอบแทนที่เขาจะได้รับ หากสามารถจูงใจให้ผู้บริหารโยกย้ายท่านไปประจำอยู่จังหวัดที่ท่านต้องการ

คำแนะนำ

ท่านต้องปฏิเสธและขอให้เจ้าหน้าที่นั้นดำเนินการอย่างชอบธรรม ชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเข้าใจว่า การจ่ายผลตอบแทนเป็นสิ่งขัดต่อนโยบายของผู้บริหาร และทำให้ระบบบริหารงานบุคคลของภาครัฐตามหลักคุณธรรมถูกทำลาย

๒. ในส่วนราชการที่ท่านปฏิบัติงานอยู่มีประเพณีการจัดงานเลี้ยงต้อนรับผู้บริหารระดับสูงที่เข้ามารับตำแหน่งใหม่อย่างหรูหรา โดยการเรียโรเงินจากพ่อค้า คหบดี และข้าราชการในหน่วยงานกันเอง เจ้าของธุรกิจแต่ละรายได้ให้เงินโดยเฉลี่ยประมาณสองแสนบาทสำหรับงานดังกล่าวเป็นประจำ ขณะที่ผู้บริหารระดับสูงกำลังจะเดินทางเข้ามารับตำแหน่งใหม่ในหน่วยงานของท่าน และท่านได้รับมอบหมายให้จัดงานดังกล่าว จะทำอย่างไร

คำแนะนำ

ประเพณีการจัดงานเลี้ยงต้อนรับผู้บังคับบัญชาคนใหม่ดังกล่าวข้างต้น เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม โดยประการแรก ทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจว่าท่านทำเพื่อแลกเปลี่ยนกับความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ของท่านเอง ประการที่สอง ทำให้ภาคเอกชนที่ให้เงินเพื่อจัดงานเลี้ยงต้อนรับเข้าใจว่าในอนาคตธุรกิจของเขาจะได้รับจ้าง/จัดจ้าง มีผลประโยชน์ต่างตอบแทนจากหน่วยงานของท่าน ประการที่สาม เป็นการทำลายสัมพันธ์ภาพในการทำงานและส่วนตนระหว่างท่านกับเพื่อนร่วมงานที่ต้องถูกเรียโรเงินเป็นประจำ ประการที่สี่ เป็นการเบียดเบียนผู้อื่นโดยเฉพาะข้าราชการกันเองที่มีเงินเดือนจำกัด สร้างความเดือดร้อนให้แก่ข้าราชการและครอบครัวของเขา ในหลักศาสนาถือว่าเป็นความชั่ว เป็นต้น

ดังนั้น หากท่านไม่สามารถปฏิเสธการจัดงานเลี้ยงต้อนรับควรทำโดยประหยัด ใช้เงินสวัสดิการภายในที่มีอยู่ นอกจากนั้นหากท่านรับผิดชอบงานด้านการคุ้มครองจริยธรรมด้วย ควรผลักดันให้หน่วยงานออกมาตรการหรือนโยบายเกี่ยวกับการรับหรือการให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์เพื่อการปฏิบัติ

กรณีของผู้บริหารระดับสูงหรือผู้บริหารสูงสุดขององค์กรเองต้องออกนโยบาย มาตรการ และวิธีการปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับการรับหรือให้ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดในองค์กร เพื่อสร้างมาตรฐานทางจริยธรรมในการทำงาน กำจัดข้อสงสัยของสาธารณชนว่าท่านจะตัดสินใจอย่างไม่ชอบธรรม ให้ประโยชน์กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการจัดงานเลี้ยงต้อนรับ และประการสำคัญ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้นำของหน่วยงานที่ต้องเป็นต้นแบบที่ดีและบริหารงานอย่างยุติธรรม เกิดธรรมาภิบาลในองค์กร

๓.๒ การรับหรือให้ของขวัญ ของที่ระลึก ของกำนัลและหรือผลประโยชน์*

ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๔ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคล นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ และข้อ ๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ดังต่อไปนี้ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๑๑๘ ก หน้า ๑๘ - ๑๙ วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๓)

(๑) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติซึ่งให้โดยเสน่หาตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานะานุรูป

(๒) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติมีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท

(๓) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

ตามคู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการ กล่าวไว้ว่าการเป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องเกี่ยวข้องกับความไว้วางใจของสาธารณะ ย่อมหมายถึงต้องปฏิบัติงานด้วยความเป็นกลาง ไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย และถูกต้องชอบธรรม ดังนั้น ไม่เป็นการสมควรที่ข้าราชการจะเสนอ ได้รับหรือให้ของขวัญ ของกำนัล และหรือผลประโยชน์ที่จะส่งผลหรืออาจส่งผลให้เกิดการแทรกแซงความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ และมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

แนวปฏิบัติ

๑. ข้าราชการต้องไม่ถาพนำถึงการให้ การรับของขวัญ ของที่ระลึก ของกำนัลและผลประโยชน์

๒. หากมีสถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น ข้าราชการควรปฏิเสธการรับของกำนัล ของขวัญ และผลประโยชน์ โดยอธิบายว่าเป็นการขัดต่อนโยบายของรัฐ ความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่และอาจเป็นผลให้ถูกถอดถอนจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น ๆ ได้

๓. ไม่รับหรือไม่ให้เงินสด เช็ค พันธบัตร หุ้น ทองคำ อัญมณี อสังหาริมทรัพย์ หรือสิ่งใด ๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสด

๔. ก่อนรับหรือให้ของขวัญ/ของที่ระลึก ของกำนัล และหรือผลประโยชน์ใด ๆ ต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าได้ปฏิบัติตามกฎหมายนโยบายของหน่วยงาน โดยสิ่งของหรือของขวัญที่ให้แก่กันในพื้นที่การทำงาน ควรมีราคาเล็กน้อย ไม่เกินสามพันบาทถ้วน

๕. เก็บรักษาหลักฐานการใช้จ่ายเงินที่แสดงมูลค่าของขวัญ/ของที่ระลึก เพื่อการตรวจสอบ

๖. กรณีได้รับมอบหมายหรือได้รับอนุญาตจากหน่วยงานให้ไปช่วยเหลือหน่วยงานภายนอก อาจรับเงินค่าสมนาคุณ สิ่งของหรือของขวัญตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๗๓

ข้อพึงระวัง

- ๑) การให้ของขวัญ/ของที่ระลึก/การเลี้ยง/ให้ผลประโยชน์แก่ผู้บังคับบัญชา
- ๒) การรับของขวัญ/ของที่ระลึก/การรับเลี้ยง/การเรียไร/รับผลประโยชน์จากผู้ใต้บังคับบัญชา
- ๓) การรับหรือให้สิ่งของหรือของขวัญที่มีมูลค่าเกินกว่าปกติที่ควรจะได้รับ
- ๔) การรับสิ่งของหรือของขวัญ ของที่ระลึก และหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่มีที่มาหรือมีเหตุผลแอบแฝง เสี่ยงต่อความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบันและหรือในอนาคต

กรณีตัวอย่าง

- การจัดอาหารกลางวันแบบบุฟเฟ่ต์ ให้กับกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐและองค์กรเอกชนจำนวนมาก เพื่อแสดงผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นหน้าที่ของท่านที่ต้องหาความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชนิดนี้ การกระทำเช่นนี้สามารถทำได้และไม่ก่อให้เกิดความสงสัยว่าท่านจะไปตกลงซื้อผลิตภัณฑ์โดยผลของการเลี้ยงอาหาร
- ผู้เสนอโครงการเชิญท่านไปรับประทานอาหารที่ภัตตาคารหรูเพียงผู้เดียว และท่านเป็นผู้ที่มีหน้าที่กลั่นกรองโครงการ ซึ่งเป็นเหตุผลที่ผู้พบเห็นอาจสรุปว่าท่านผ่านโครงการของบริษัทเนื่องจากการรับเลี้ยงนี้ ดังนั้น **ควรปฏิเสธ**
- ท่านได้รับเชิญให้ไปนำเสนอนโยบายของรัฐบาลในการสัมมนาซึ่งจัดนอกเมืองไป ๒๐๐ ก.ม. โดยได้รับอนุมัติจากเลขาธิการ กำหนดการบรรยายอยู่วิชาสุดท้ายก่อนอาหารค่ำ ปรากฏว่าผู้จัดการสัมมนาปรับเปลี่ยนกำหนดการกะทันหัน โดยขอให้ท่านบรรยายระหว่างอาหารค่ำและเสนอออกค่าที่พักกลางคืนและค่าเดินทาง ซึ่งเป็นการประหยัดงบประมาณรัฐ ในสถานการณ์เช่นนี้ **สามารถทำได้**
- ท่านเป็นเจ้าหน้าที่ให้บริการต่อทะเบียนรถยนต์ หรือทะเบียนการค้า หรือเกี่ยวข้องกับ การอนุญาต อนุมัติใด ๆ เมื่อท่านให้บริการเสร็จสิ้นผู้รับบริการให้ของขวัญหรือของกำนัลแก่ท่าน ซึ่งมีมูลค่าเล็กน้อย แต่ท่านได้รับบ่อยครั้งและทุกวัน ในกรณีเช่นนี้ **ควรทำอย่างไร**
ของขวัญที่ได้รับแม้มีมูลค่าเล็กน้อยและได้รับจากผู้รับบริการคนละคน แต่เมื่อรวมกันแล้วย่อมมีค่าเกินหลักเกณฑ์ที่กำหนด และยังทำให้เกิดข้อสงสัยแก่เพื่อนร่วมงาน ผู้รับบริการทั่วไปว่ามีอิทธิพลต่อการให้บริการของท่าน รวมทั้งเป็นการสร้างนิสัยที่คาดหวังว่าตนจะได้รับของขวัญหรือของรางวัลทุกครั้งที่บริการเสร็จ กระทบต่อการให้บริการอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน ดังนั้น **ควรนำของขวัญเหล่านั้นลงทะเบียนไว้กับส่วนราชการ หรือปรึกษาผู้บังคับบัญชาว่าจะทำอย่างไร**
สำหรับหน่วยงาน การจัดกำลังคนปฏิบัติในหน้าที่ที่ต้องเสี่ยงกับการเกิดความขัดแย้งของผลประโยชน์ ผู้บังคับบัญชาจะต้องให้คำปรึกษา กำกับดูแลอย่างใกล้ชิด และต้องหมั่นเวียนคนอยู่เสมอ

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๗๔-๗๕

ตัวอย่างสอนใจ

เจ้าหน้าที่ตรวจสอบน้ำหนักรถยนต์รับค่าตอบแทน จำนวน ๒๗ ครั้ง เป็นเงินรวมหนึ่งแสนหนึ่งพันบาทถ้วน เพื่อให้การอนุญาตรถบรรทุกที่บรรทุกสินค้าที่มีน้ำหนักเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดขนส่งสินค้าได้ กรณีเช่นนี้นอกจากจะเป็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม ผิดวินัยขั้นไล่ออกจากราชการแล้ว ยังมีโทษทางอาญาแผ่นดินด้วย

ในการพิจารณาวินิจฉัยโทษทางอาญา ผู้พิพากษาได้ระบุเหตุผลว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อสาธารณชน ทำลายทรัพย์สินสาธารณะ (ถนน) เป็นการสมยอมของเจ้าหน้าที่ ยอมให้ผู้รับบริการกระทำผิดกฎหมาย และเป็นการให้ผลประโยชน์ในทางมิชอบต่อบริษัทที่เป็นเจ้าของกิจการรถบรรทุก รวมทั้งเจ้าของสินค้าและสิ่งลงโทษจำคุกเป็นเวลา ๑ ปี โดยไม่รอลงอาญา

อนึ่ง อธิบดีกรมประมงได้ลงนามในประกาศกรมประมง ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรื่อง งดให้ของขวัญแก่ข้าราชการในสังกัดกรมประมง ในเทศกาลปีใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๑ หรือในโอกาสอื่นใด โดยเป็นไปตามนโยบายที่ให้ ความสำคัญในการสร้างบรรทัดฐานที่ดีจากการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน และขอให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่กรมประมงถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด หากมีการฝ่าฝืนถือเป็นความผิดวินัยทั้งฝ่ายผู้รับและฝ่ายผู้ให้ และส่งเสริมให้ใช้บัตรอวยพรหรือการลงนามในสมุดอวยพรแทน ทั้งนี้ ให้รวมถึงสมาชิกในครอบครัวของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในสังกัดกรมประมง และผู้บังคับบัญชาด้วย และให้งดการเรียกรับในหมู่ข้าราชการหรือการใช้เงินสวัสดิการใด ๆ ของส่วนรวมเพื่อการจัดหาของขวัญโดยเด็ดขาด (NO Gift Policy “อวยพร ก็เพียงพอ”)

การรับของขวัญและผลประโยชน์ : กฎแฉแห่งความเสี่ยง*

การรับของขวัญและผลประโยชน์ใด ๆ เป็นสาเหตุให้สาธารณชนรับรู้ว่าการปฏิบัติอย่างมีอคติ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ก่อให้เกิดการทำลายความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนต่อภาครัฐและต่อข้าราชการ

กฎแฉแห่งความเสี่ยง ๒ ประการสำคัญ คือ

๑. ความพยายามที่จะหลบเลี่ยงกฎเกณฑ์ โดยตีค่าราคาของขวัญและหรือผลประโยชน์น้อยกว่าความเป็นจริง
๒. การเพิกเฉยมองข้ามความผิดและละเลยต่อผลที่เกิดขึ้น

- การตีค่าราคาต่ำกว่าความเป็นจริง : บุคคลอาจจงใจตนเองหรือจงใจผู้อื่นให้คิดว่าของขวัญและหรือผลประโยชน์นั้น ๆ มีค่าต่ำกว่าเป็นจริง เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงาน การกระทำดังกล่าวนี้เป็นการคดโกงและหลอกลวงซึ่งเข้าข่ายฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม

*คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๗๗-๗๘

- การเพิกเฉย มองข้ามความผิด ละเลยต่อผลที่เกิดขึ้น

๑) การรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ใด ๆ อาจทำให้ติดเป็นนิสัยอย่างรวดเร็ว และก่อให้เกิดความคาดหวังเสมอว่า จะได้รับของขวัญและหรือผลประโยชน์ใด ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทำให้เกิดความรู้สึกชอบหรือปฏิบัติต่อผู้รับบริการ หรือผู้รับงาน-รับจ้าง-รับเหมา ฯลฯ ที่เป็นผู้ให้ของขวัญและหรือผลประโยชน์ โดยอิทธิพลของความชอบให้ประโยชน์หรือปฏิบัติตอบแทนมากกว่า เกินกว่ามาตรฐานที่กำหนด

ในสถานการณ์เช่นนี้ ผู้รับจ้าง ผู้รับเหมา และหรือผู้รับจัดซื้อ อาจรับรู้ผิดพลาดและเข้าใจว่าการรับจ้างต่าง ๆ ไม่ต้องทำในระดับมาตรฐานหรือลดคุณค่าการบริการ

นอกจากนี้หากเกิดการปฏิบัติเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กร ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีพฤติกรรม “การรับรางวัล” จากการปฏิบัติหน้าที่ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ หรือจากการตัดสินใจใด ๆ ในหน้าที่ปรากฏชัดเจนนต่อสาธารณชน ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการรับสินบน

๒) การแสวงหาเหตุผลเพื่อบิดเบือนความจริง มีแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่เราจะรับของขวัญและผลประโยชน์ โดยเฉพาะสิ่งที่ถูกใจเรา บุคคลอาจสงสัยว่าการรับของขวัญ และหรือผลประโยชน์ใด ๆ เป็นความผิด แต่มักจะหาเหตุผลเพื่อเข้าข้างตนเองดังนี้

“ฉันรู้ว่าไม่ควรรับของดังกล่าว แต่ด้วยมารยาทจึงไม่กล้าจะปฏิเสธน้ำใจ หรือหากไม่รับจะเป็นการทำลายสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ให้กับองค์กรหรือกับตนเอง”

“คนอื่น ๆ ก็ทำเช่นนี้ ทำไมฉันจะทำบ้างไม่ได้”

“ดูซิ ฉันอุทิศเวลานอกเวลาราชการทำงาน ดังนั้น มันเป็นการยุติธรรมที่เราจะได้รางวัลผลประโยชน์พิเศษบ้าง”

“หากฉันเป็นคนพิเศษจริง ๆ ดังนี้ ผู้บังคับบัญชาขมदिฉันมันเป็นเรื่องธรรมดาที่ฉันจะเป็นคนแรกเสมอที่ได้รับโอกาสเสมอ คือ ให้ไปฝึกอบรม/สัมมนา”

“มันเป็นแค่ตัวอย่างฟรีให้ทดลองใช้ และฉันก็ไม่คิดว่าหน่วยงานของฉันจะสั่งสินค้าชนิดนี้ แม้ว่าฉันจะให้คำแนะนำก็ตาม”

“ฉันไม่เห็นมีกฎระเบียบใด ๆ เกี่ยวกับการให้ของขวัญ ดังนั้น ฉันก็ได้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ใด ๆ”

ท่านต้องระลึกเสมอว่า เหตุผลที่ท่านใช้กล่าวอ้างเช่นนี้ไม่สามารถปกป้องท่านจากการถูกดำเนินการทางวินัย หากการกระทำของท่านเป็นการกระทำที่มีขอบ

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๗๙-๘๑

Scenario*

หน่วยงานภาครัฐหนึ่ง ส่ง HR procurement ไปเข้าสัมมนาด้านทรัพยากรบุคคล เจ้าหน้าที่ที่ได้รับโชคในการแจกรางวัลจากการเป็นผู้เข้าร่วมสัมมนาที่บุคคลดี เป็น personnel planner ราคา ๗,๐๐๐ บาท ซึ่งบริจาคโดยโรงงานผลิตสินค้าที่เป็นคู่ค้ากับหน่วยงาน เจ้าหน้าที่เก็บของรางวัลได้โดยไม่ได้รายงานหน่วยงาน เนื่องจากคิดว่าเป็นรางวัลจากการชนะในการเข้าร่วมกิจกรรมการสัมมนา

ผู้บังคับบัญชาตระหนักในความหมายที่อาจแอบแฝงของการให้และตัดสินว่าของรางวัลนั้นจะต้องรายงานลงทะเบียนเป็นขององค์กรโดยให้เหตุผลว่าการปรากฏตัวของเขาในการเข้าร่วมสัมมนาเป็นการสนับสนุนค่าเข้าร่วมสัมมนาจากองค์กร ดังนั้น เป็นความชอบธรรมขององค์กรที่จะตัดสินว่าจะจัดการอย่างไรกับรางวัลชิ้นนี้ เนื่องจากราคาของของขวัญและธรรมชาติหน้าที่ที่สุ่มเสี่ยงเกี่ยวกับการจัดหา จัดซื้อ จัดจ้าง เจ้าหน้าที่จึงถูกขอร้องให้สละรางวัลให้แก่องค์กรเพื่อไว้ใช้ตามความเหมาะสม

โมเดลสำหรับการตัดสินใจ

- เจตนาธรรมณ์ : อะไรเป็นเจตนาของการให้ของขวัญและหรือผลประโยชน์
- กฎระเบียบ : มีกฎ ระเบียบ นโยบายที่เกี่ยวกับการให้ของขวัญและหรือประโยชน์คืออะไร
- ความเปิดเผย : การให้มีความเปิดเผยต่อสาธารณชนเพียงใด
- คุณค่า : ของขวัญหรือผลประโยชน์มีค่าราคาเท่าใด
- หลักจริยธรรม : มีหลักจริยธรรมอะไรที่เกี่ยวกับการรับของขวัญหรือไม่
- อัตลักษณ์ : ผู้ให้อัตลักษณ์แทนอะไร
- เวลาและโอกาส : เวลาและโอกาสในการให้ คืออะไร

บทสรุป

ความเชื่อไว้วางใจ และจริยธรรมเป็นรากฐานของการบริหารภาครัฐที่ดี เมื่อท่านเป็นข้าราชการและหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่ว่าจะสังกัดหน่วยงานใด ท่านถูกคาดหวังให้ปฏิบัติหน้าที่และตัดสินใจโดยปราศจากอคติ ท่านถูกคาดหวังไม่ให้แสวงหารางวัลในรูปแบบใด ๆ นอกเหนือจากเงินเดือนและผลประโยชน์ที่รัฐจัดให้

แม้ว่านโยบายของหน่วยงานหลายแห่งจะอนุญาตให้รับของขวัญซึ่งถือว่าเป็นของที่ระลึกในโอกาสที่เหมาะสมได้ แต่อย่างไรก็ตามมีขอบเขตในการรับเสมอ การฝ่าฝืนขอบเขตโดยการรับของขวัญหรือผลประโยชน์ที่ไม่เหมาะสมจะนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการทุจริต และทำลายชื่อเสียงของท่าน รวมทั้งองค์กรของท่าน

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๘๑-๘๒

๔. การปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรมและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม*

การปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม

ข้าราชการต้องบริการประชาชนด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม รวดเร็ว ประหยัดและถูกต้อง ปฏิบัติต่อผู้รับบริการด้วยความมีน้ำใจ รวดเร็ว ประหยัดและถูกต้อง ปฏิบัติต่อผู้รับบริการด้วยความมีน้ำใจ สุภาพ เอื้ออาทร และปฏิเสธระบบอุปถัมภ์ทุกรูปแบบ

จุดมุ่งหมายของค่านิยม/คุณธรรมนี้ เพื่อให้การบริการสาธารณะของข้าราชการเป็นการตัดสินใจบนหลักการที่ซื่อสัตย์จริง เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน ยุติธรรม และเป็นธรรม โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางฐานะ ตำแหน่ง ศาสนา เพศ เชื้อชาติ แหล่งกำเนิด อายุ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนให้เห็นถึงพันธะสัญญาของราชการในการสร้างความยุติธรรมแก่สังคมไทย

ความยุติธรรมและเสมอภาค : ต้องปฏิบัติตามหลักแห่งความเสมอภาค หลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่ไม่ยุติธรรม

แนวปฏิบัติ

- ทำสิ่งที่รับผิดชอบให้สำเร็จด้วยความเที่ยงตรงและยุติธรรม
- ปฏิบัติต่อบุคคลทั่วไป อย่างมีเหตุผล สุภาพ เท่าเทียมกัน
- ปฏิบัติต่อแต่ละบุคคลด้วยความยุติธรรม เสมอภาค ไม่อคติ ลำเอียงด้วยปัจจัยด้านความแตกต่างหลากหลาย อาทิเช่น จุดยืนทางการเมือง ศาสนา เชื้อชาติ เพศ และวัฒนธรรม
- รักษาความสมดุลระหว่างผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพและประโยชน์ของประชาชนกับจุดมุ่งหมายในการตัดสินใจ
- ปฏิบัติงานเพื่อให้การบริการของรัฐมีประสิทธิภาพ ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว
- ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการต่อสาธารณะ จะต้องช่วยเหลือประชาชนอย่างยุติธรรมและมีเหตุผล
- ใช้หลักการบริการอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ในขณะที่เดียวกันให้ความสำคัญต่อเหตุการณ์แต่ละสถานการณ์ด้วย
- ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความสุภาพ มีน้ำใจ เอื้ออาทรต่อประชาชน เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของตนและหน่วยงานอื่น
- ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม ไม่เอาความคิดเห็นส่วนตัวเข้ามาปะปน สนใจแต่เฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่ต้องใช้ในการตัดสินใจเท่านั้น

*คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๘๓-๘๔

ความเป็นกลาง*

แนวปฏิบัติ

- รักษาความเป็นกลางทางการเมือง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกับรัฐบาลทั้งปัจจุบันและอนาคต
- ทำหน้าที่ขององค์กรให้เสร็จสมบูรณ์โดยไม่มีผลกระทบจากความเชื่อส่วนตัว
- หากรู้สึกว่าการปฏิบัติตามคำสั่งที่ถูกต้องตามกฎหมายของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลขัดกับความเชื่อส่วนบุคคลอย่างรุนแรง ให้ปรึกษากับผู้บังคับบัญชา เพื่อหาแนวทางแก้ไขเพื่อไม่ให้ต้องกระทำการใดที่อาจก่อผลเสียหายหรือเกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน
- หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่อาจส่งผลร้ายต่อความเชื่อถือของสาธารณะ ต่อราชการและหน่วยงานในการปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง
- ปฏิบัติตามข้อห้ามที่กำหนดไว้สำหรับการทำกิจกรรมทางการเมือง
- ตัดสินใจให้ทันเวลา ซึ่งเกิดผลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเป็นธรรม

การปฏิเสธระบบอุปถัมภ์ทุกรูปแบบ*

แนวปฏิบัติ

- ต่อต้านการคุกคามใช้อิทธิพลทุกรูปแบบ
- หลีกเลี่ยงการใช้ความพอใจส่วนตัวในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตามนโยบาย
- ไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพล ไม่ใช้อิทธิพล และหรือไม่ใช้อำนาจที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมของบุคคลอื่นในการทำงานและการดำรงชีวิตส่วนตน
- ไม่ปฏิบัติงานราชการที่สมาชิกในครอบครัว เพื่อน บุคคลใกล้ชิด มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง
- ไม่กระทำการใดเป็นการช่วยเหลือ อุปถัมภ์หรือเลือกปฏิบัติต่อบางบุคคลอย่างไม่ยุติธรรม หรือเพื่อผลประโยชน์บางอย่าง
- ต้องทำงานด้วยความเที่ยงธรรมและจะต้องไม่ให้สิทธิพิเศษแก่ภาคเอกชน หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นกรณีพิเศษ
- หลีกเลี่ยงความพอใจส่วนตัวหรือเลือกปฏิบัติในการกำหนดและปฏิบัติตามนโยบาย
- ยึดหลักความยุติธรรมตามที่สังคมคาดหวังในการปฏิบัติงาน

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๘๔-๘๕

ท่านจะปฏิบัติอย่างไรในกรณีต่อไปนี้*

กรณีตัวอย่าง

หน่วยงานของท่านได้มีการประเมินเพื่อเลื่อนตำแหน่ง โดยมีท่านเป็นกรรมการในการประเมินเพื่อเลื่อนตำแหน่งในครั้งนี้อยู่ ก่อนการประเมินมีบุคคลที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับครอบครัวของท่านในอดีต ได้ขอให้ท่านพิจารณานายจรงค์ ซึ่งเป็นญาติของเขาเป็นกรณีพิเศษ เพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณที่ได้เคยช่วยเหลือครอบครัวของท่าน

คำแนะนำ

ท่านต้องพิจารณาโดยยึดหลักการ กฎหมาย และวิธีการปฏิบัติด้วยความเสมอภาค และเป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ เนื่องจากกรณีที่เกิดขึ้นเป็นความขัดแย้งระหว่างคุณธรรม คือความกตัญญูส่วนบุคคลกับความรับผิดชอบในหน้าที่ราชการในฐานะกรรมการและผู้บังคับบัญชา รวมทั้งคุณธรรมความยุติธรรม ซึ่งเป็นคุณธรรมขั้นสูงกว่า เมื่อท่านเลือกการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดความเสมอภาค ยุติธรรม แสดงว่าท่านเป็นผู้มีจริยธรรมขั้นสูงทำให้เกิดธรรมาภิบาลในองค์กร

กรณีตัวอย่าง

เมื่อเวลา ๑๖.๓๐ น. ท่านกำลังเดินออกจากหน่วยงานของท่านเพื่อกลับบ้าน มีประชาชนเดินมาด้วยความเร่งรีบเพื่อมาขอรับบริการและเดินสวนทางกับท่าน เข้ามาถึงประตูหน่วยงานของท่านพอดี

คำแนะนำ

ท่านต้องระลึกเสมอว่า การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะข้าราชการนั้น ต้องเป็นไปตลอดเวลา ในฐานะผู้ให้บริการสาธารณะที่ยึดถือมาตรฐานการให้บริการที่เป็นเลิศ ท่านควรรีบกลับไปให้บริการประชาชนคนนั้น เป็นความเสียสละที่อยู่ในความคาดหวังของทุกคน เพื่อบุคคลนั้นไม่ต้องเสียเวลาอีก ๑ วัน ที่จะต้องเดินทางกลับมาใช้บริการ

*คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๘๖-๘๗

ความเป็นกลางทางการเมือง*

ข้าราชการต้องวางตัวเป็นกลาง โดยไม่กระทำการอันเป็นการฝักใฝ่หรือสนับสนุนพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใด หรือผู้ใดผู้หนึ่งที่มีอำนาจทางการเมืองขณะปฏิบัติงาน และให้ความเคารพในสิทธิเสรีภาพในการใช้สิทธิทางการเมืองของข้าราชการ เช่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

แนวปฏิบัติ

๑) หลีกเลี่ยงการเข้าไปรับหน้าที่เป็นกรรมการพรรคการเมือง เป็นตัวแทนพรรคการเมืองในกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ หรือเป็นสมาชิกขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือไม่แสดงด้วยวิธีใด ๆ ที่ทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าเกี่ยวข้อง สนับสนุน หรือฝักใฝ่ทางการเมืองหรือพรรคการเมือง

๒) หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองในสถานที่ทำงานหรือในเวลาว่าง อันอาจทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด

ข้อพึงระวัง

๑) ความสัมพันธ์กับนักการเมือง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักการเมือง อันอาจทำให้เข้าใจผิดได้ว่าไม่เป็นกลางทางการเมือง หรือฝักใฝ่พรรคการเมือง

๒) การรับเงิน หรือประกอบธุรกิจร่วมกับนักการเมือง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักการเมือง

๓) การแต่งกายด้วยเครื่องแบบข้าราชการ หรือแต่งกายในลักษณะที่ทำให้ผู้อื่นเข้าใจได้ว่า เป็นข้าราชการในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทางการเมืองหรือพรรคการเมืองใด

กรณีตัวอย่าง

ขณะนี้มีการชุมนุมทางการเมืองเพื่อเคลื่อนไหวตามระบอบประชาธิปไตย ท่านเองมีแนวคิดและนิยามกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ได้ชุมนุมอย่างต่อเนื่อง และท่านสนใจเข้าร่วมการเคลื่อนไหวการชุมนุมด้วย

คำแนะนำ

การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย สามารถทำได้ในฐานะประชาชน ดังนั้น ต้องกระทำนอกเวลาราชการ และไม่แสดงตนว่าเป็นข้าราชการด้วยการแต่งเครื่องแบบหรืออภิปรายหน้าเวทีการชุมนุม และไม่นำประเด็นต่าง ๆ ในการชุมนุมทางการเมืองมาพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานในที่ทำงาน

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๘๘-๘๙

กรณีตัวอย่าง**ท่านจะปฏิบัติ อย่างไรในกรณีนี้**

เพื่อนร่วมงานของท่าน ๒ คน กำลังแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและเกิดการโต้แย้งกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความคิดเห็นฝักใฝ่กลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน และขอความเห็นจากท่านเพื่อสนับสนุน

คำแนะนำ

ท่านต้องไม่ให้ความคิดเห็นใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มทางการเมือง ไม่สนับสนุนเพื่อนคนหนึ่งคนใด และพยายามให้เพื่อน ๒ คน ยุติการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองในที่ทำงาน เนื่องจากจะมีผลต่อการปฏิบัติร่วมกันในฐานะทีมงาน และทำลายสัมพันธภาพบรรยากาศของการทำงานในหน่วยงาน

การปฏิบัติต่อกันภายใต้สิทธิและเสรีภาพขณะทำงาน***๑. ความเป็นส่วนตัวและผลงาน**

สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ต้องได้รับความคุ้มครองไม่ให้ถูกล่วงละเมิดจากการใช้ การเปิดเผย หรือการถ่ายโอนข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ชีวประวัติ ประวัติสุขภาพ ประวัติการทำงาน หรือข้อมูลส่วนตัวอื่น ๆ ไปยังบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของหรือบุคคลอื่นใด ทั้งนี้ การล่วงละเมิดถือเป็นความผิดทางวินัย เว้นแต่ได้กระทำไปตามหน้าที่โดยสุจริต หรือตามกฎหมายหรือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

แนวปฏิบัติ

- ๑) คุ้มครองข้อมูลส่วนตัวของข้าราชการที่อยู่ในความครอบครองหรืออยู่ในการดูแลรักษา
- ๒) การเปิดเผยหรือถ่ายโอนข้อมูลส่วนตัวของข้าราชการสู่สาธารณะจะทำได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากข้าราชการผู้นั้น
- ๓) จำกัดการเปิดเผยและการใช้ข้อมูลส่วนตัวของข้าราชการและผู้เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็น
- ๔) ไม่นำความคิดเห็นและผลงานของผู้อื่นมาอ้างเป็นผลงานของตนเอง

ข้อพึงระวัง

- ๑) การส่งข้อมูลหรือการกระจายข้อมูลส่วนบุคคลไปยังบุคคลอื่น
- ๒) การแบ่งปันข้อมูลส่วนบุคคลกับหน่วยงานต่าง ๆ หรือบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง
- ๓) การถ่ายโอนข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างประเทศที่ไม่คำนึงถึงข้อกำหนด หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- ๔) การคัดลอกผลงานวิชาการของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่ได้อ้างอิง

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๘๙-๙๑

กรณีตัวอย่าง

ท่านจะปฏิบัติอย่างไรในกรณีเช่นนี้

อดีตข้าราชการที่ท่านรู้จัก ได้โทรศัพท์มาขอข้อมูล ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ของข้าราชการในหน่วยงานของท่าน โดยอ้างว่าจะนำไปใช้ในการติดต่อบุคคลเหล่านั้น เพื่อเสนอสิทธิประโยชน์ทางการเงินต่าง ๆ เช่น บัตรเครดิต บริการเงินกู้ยืม ท่านจะปฏิบัติเช่นไร

คำแนะนำ

ข้อมูลชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ แม้ว่าจะเป็นข้อมูลซึ่งเป็นที่ทราบโดยทั่วไปในหน่วยงานหรือกลุ่มเพื่อน ยังคงถือว่าเป็นข้อมูลส่วนตัวที่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนเปิดเผย เว้นแต่เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น ตามตัวอย่างนี้จึงไม่ควรให้ข้อมูลดังกล่าวไป

๒. การปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน*

ข้าราชการต้องตระหนักถึงสิทธิในความเป็นมนุษย์และความเท่าเทียมกันโดยมีแนวปฏิบัติต่อผู้เกี่ยวข้องด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด เนื่องจากความเหมือนหรือความแตกต่างไม่ว่าจะทางกายหรือจิตใจ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา เพศ อายุ การศึกษา หรือเรื่องอื่นใด

แนวปฏิบัติ

- ๑) ข้าราชการต้องปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน
- ๒) กระบวนการสรรหา การพิจารณาผลงาน ความดีความชอบ ต้องดำเนินการอย่างถูกต้องและเป็นธรรม
- ๓) ในการปฏิบัติหน้าที่ พึงหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างทางกายหรือจิตใจ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา เพศ อายุ การศึกษา หรือเรื่องอื่นใดที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง
- ๔) ช่วยกันสอดส่องดูแลให้สภาพการทำงานปลอดจากการกดขี่ข่มเหง หรือการกระทำที่ไม่เป็นธรรม เมื่อได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ให้พูดคุยทำความเข้าใจในเบื้องต้นกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
- ๕) ให้เกียรติ และเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- ๖) สร้างความมั่นใจว่าผู้รับบริการและเจ้าหน้าที่อื่นจะได้รับสิ่งต่าง ๆ ตามสิทธิ์ที่ควรได้
- ๗) ไม่รบกวนหรือกระทำให้ผู้รับบริการและเจ้าหน้าที่อื่นต้องประสบกับความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน
- ๘) ไม่ทำให้เจ้าหน้าที่อื่นไขว่เขวในการทำงาน
- ๙) ยึดมั่นในหลักการบริหารและการปฏิบัติที่สนับสนุนต่อสิทธิ เกียรติและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ใต้บังคับบัญชา
- ๑๐) ให้การยอมรับและกระตุ้นแรงบันดาลใจและความมานะพยายามของเพื่อนร่วมงาน
- ๑๑) ละเว้นต่อการล่วงเกินทางเพศ หรือการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความอับอาย ดูหมิ่น เหยียดหยาม ทำให้ผู้อื่น/ผู้รู้สึกถูกคุกคามการล่วงละเมิดต่อสิทธิ เสรีภาพ

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๙๑-๙๓

- ๑๒) ยอมรับความเป็นส่วนตัวและข้อผูกพันต่อครอบครัวและภายนอกที่ทำงานของผู้ได้บังคับบัญชา
๑๓) ให้ความเวลาในการตอบสนองต่อผู้รับบริการและเจ้าหน้าที่ตามความเหมาะสม

ข้อพึงระวัง

- ๑) การเล่าเรื่องตลก หรือล้อเลียนเกี่ยวกับความแตกต่างทางกายหรือจิตใจ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา เพศ อายุ การศึกษา หรือเรื่องอื่นใดที่อาจกระทำความรู้สึก อับอาย หรือรู้สึกด้อย
๒) การกล่าววาจาเสียดสี ทำให้บุคคลอื่นได้รับความอับอายหรือรู้สึกว่าคุณค่าไม่ปลอดภัย หรือทำให้รู้สึกอับอาย
๓) การปฏิเสธที่จะทำงานร่วมกับบุคคลใด ๆ อันเนื่องมาจากความแตกต่างทางกาย หรือจิตใจ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา เพศ อายุ การศึกษา หรือเรื่องอื่นใด
๔) การแอบอ้างใช้ชื่อบุคคลอื่น โดยมีเจตนาให้เกิดความเอนเอียงในการตัดสินใจ

สรุปการปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพและการแสดงตน*

เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องเคารพและให้เกียรติผู้รับบริการและเพื่อนร่วมงาน และจะต้องอดทนต่อความคิดของผู้อื่นที่แตกต่างจากความคิดของตนเอง และจะต้องไม่ปล่อยให้ความรู้สึกส่วนตัวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการทำงาน เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องแสดงให้เห็นว่าได้ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม และตระหนักถึงผลเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากขาดความอดทนและความไม่เข้าใจถึงความต่างต่างนั้น

เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องแต่งกายให้ดูน่าเชื่อถือ และได้รับการยอมรับเพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีกับองค์กร ภาพลักษณ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานซึ่งทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด โดยจะต้องแต่งกายสะอาด เรียบร้อย และเหมาะสมกับตำแหน่งและงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งข้อบังคับด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยในที่ทำงานด้วย

สุขอนามัยส่วนบุคคลก็เป็นสิ่งสำคัญ ไม่เพียงเป็นการแสดงออกที่ดีต่อผู้รับบริการและเพื่อนร่วมงานเท่านั้น แต่ยังเป็นไปตามข้อบังคับด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยในที่ทำงานด้วย

กรณีตัวอย่าง

ท่านจะปฏิบัติเช่นไรในกรณีต่อไปนี้

ท่านได้รับมอบหมายงานให้ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งมีข้อพิพาทฟ้องร้องเป็นคดีความในศาล เกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งส่วนตัวกับท่าน ท่านจะสามารถปฏิเสธที่จะทำงานร่วมกับคนนี้ได้หรือไม่

คำแนะนำ
ในการทำงานต้องมุ่งมั่นในผลสำเร็จของงาน ปฏิบัติงานอย่างตรงไปตรงมา และต้องไม่ให้เกิดปัญหาหรือความขัดแย้งส่วนบุคคลเข้ามาเป็นอุปสรรคในการทำงาน ในกรณีนี้ท่านจึงไม่สามารถปฏิเสธงานที่ได้รับมอบหมายได้ แต่ถ้าท่านเห็นว่าการร่วมงานนั้นอาจมีอุปสรรคทำให้งานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ให้รายงานผู้บังคับบัญชาทราบเพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหา โดยอาจให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลใดเป็นที่ปรึกษาใกล้ชิดในงานดังกล่าว

*คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๙๓-๙๕

กรณีตัวอย่าง**ท่านจะปฏิบัติเช่นไรในกรณีต่อไปนี้**

นางสาว ก. ข้าราชการในหน่วยงานของท่าน ซึ่งได้รับมอบหมายให้บริการประชาชนที่เคาน์เตอร์ ให้บริการ ได้พูดคุยกับผู้รับบริการและเพื่อนร่วมงาน โดยใช้น้ำเสียงห้วน เสียงดัง สีหน้าบึ้งตึงจนเป็นนิสัย เป็นที่รับรู้โดยทั่วไปว่าไม่เรียบร้อย ท่านในฐานะผู้บังคับบัญชาควรทำอย่างไร

คำแนะนำ

ท่านต้องเข้าไปจัดการให้คำปรึกษาแนะนำและแก้ไข โดยให้คำแนะนำในการพูดสื่อสารกับผู้อื่น ในหน้าที่การให้บริการที่ต้องสุภาพเรียบร้อย หรือส่ง นางสาว ก. เข้ารับการพัฒนาเกี่ยวกับการให้บริการที่ดี ให้โอกาสนางสาว ก. ได้ลองปฏิบัติหน้าที่ให้บริการใหม่หลังจากให้คำปรึกษา แนะนำ และหรือส่งไป เข้ารับการพัฒนา

กรณีที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานพฤติกรรมในการให้บริการประชาชน ท่านควรโยกย้ายนางสาว ก. ให้ไปปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ไม่ต้องให้บริการประชาชน

๕. การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ*

โดยพันธะผูกพันในการปฏิบัติงานโดยยึดมั่นประโยชน์สาธารณะรับผิดชอบต่อปฏิบัติหน้าที่ด้วยมาตรฐานสูง ด้วยจิตสำนึกในการบริการตามความคาดหวังของประชาชน

ข้าราชการจะต้องมีพฤติกรรมซื่อสัตย์ สุจริต ตระหนักสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม ปฏิบัติงานด้วยความอดทนอดทน พากเพียร อุทิศตน และรับผิดชอบต่อผลการกระทำของตน รับผิดชอบต่อผลที่มีต่อประชาชน และองค์กร ไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกหน้าที่

ซื่อสัตย์ สุจริต : ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยงธรรม โดยยึดหลักตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายและหลักจริยธรรมเหนือประโยชน์ส่วนตน

แนวปฏิบัติ

- ใช้ดุลยพินิจตามที่อ้างในกฎหมาย ในการตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำด้วยความสุจริตใจ สอดคล้องกับเจตนาของกฎข้อบังคับ
- บริการประชาชน หน่วยงานของรัฐและรัฐบาลอย่างจริงจัง ซื่อสัตย์ และยุติธรรม
- ไม่คดโกง หลอกลวงหรือทำให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจผิด
- ให้คำปรึกษาแนะนำผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา และให้ข้อมูลรายละเอียดที่สมบูรณ์ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของประชาชนและรัฐบาล
- ไม่ใช้เวลาราชการเพื่อไปทำงานภายนอกให้ผลประโยชน์กับตนเองและครอบครัว
- ต้องไม่ผูกมัดหรือสัญญาใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความผูกมัดกับราชการโดยไม่ได้รับอนุญาต

*คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๙๖-๙๗

กรณีตัวอย่าง

ในหน่วยงานของท่าน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นเรื่องสำคัญมาก และท่านก็มีกลุ่มเพื่อนร่วมงานที่ทำงานกับท่านมาด้วยดีหลาย ๆ งานซึ่งจะต้องทำงานกันต่อไปอีก ต่อมาเมื่อมีข้าราชการรุ่นพี่ในกลุ่มงานนี้ ชักจูงให้พวกท่านรับงานพิเศษมาทำในเวลาราชการ ขณะที่ท่านยังไม่มีงานรับด่วน ซึ่งจะทำให้ท่านมีรายได้พิเศษด้วย และเพื่อนร่วมงานของท่านก็ทำกันหลายคน

ในกรณีเช่นนี้ ท่านจะทำงานพิเศษในเวลาราชการหรือไม่ เพราะเหตุใด

คำแนะนำ

ท่านต้องไม่รับงานพิเศษในเวลาราชการ เนื่องจากเวลาราชการถือเป็นทรัพย์สินของราชการ รวมทั้งทรัพย์สินบุคคลเป็นทรัพย์สินของราชการด้วย ต้องใช้ประโยชน์เพื่อราชการเท่านั้น การใช้เวลาราชการหาประโยชน์ใส่ตนเอง เป็นการคดโกง ไม่อุทิศตน

ความรับผิดชอบ : ต้องปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบด้วยความเสียสละ อุทิศตน เพื่อรักษามาตรฐานการให้บริการภาครัฐในระดับสูง

แนวปฏิบัติ

- ต้องปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มความสามารถ
- เสียสละผลประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติ
- รับผิดชอบปฏิบัติงานด้วยความชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจและสมบูรณ์
- ระมัดระวังใส่ใจในการปฏิบัติงานเพื่อรักษาทรัพย์สินสาธารณะและสิ่งแวดล้อมที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต
- รับผิดชอบและมีความยุติธรรมในการตัดสินใจปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- รับผิดชอบปฏิบัติงานของตนเองให้เสร็จสมบูรณ์ตามกำหนด
- พร้อมรับผิดชอบต่อผลการกระทำของตนเอง อธิบายสิ่งที่ตนได้ปฏิบัติอย่างมีเหตุผล และขอขงกรรม (กล่าวยอมรับผลดี และผลเสียที่เกิดจากการกระทำของตนเอง)
- ให้อภัยต่อความผิดพลาดของตนเอง และความผิดพลาดของผู้เกี่ยวข้อง พร้อมรับการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาให้คล่องอย่างสุจริต

กรณีตัวอย่าง

นายสวัสดิ์เป็นเจ้าของหน้าทีของกรมประชาสัมพันธ์ เขามักจะได้รับมอบหมายให้เป็นผู้นำสิ่งของไปแจกให้กับผู้ยากจนหรือผู้ประสบภัยพิบัติเสมอ ๆ ครั้งหนึ่งเกิดอุทกภัยที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มีหน่วยงานและผู้มีใจกุศลบริจาคเงินและสิ่งของจำนวนมากเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ยากในครั้งนี้ นายสวัสดิ์ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รวบรวมของไว้ก่อนนำไปแจกที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คนทำงานบ้านของนายสวัสดิ์ ซึ่งเป็นคนหนึ่งที่ช่วยขนส่งสิ่งของ เห็นว่าสิ่งของที่ได้รับบริจาคที่รวบรวมไว้นั้นมีผ้าห่มและเสื้อผ้าจำนวนมาก จึงได้ขอผ้าห่มจากนายสวัสดิ์ ๑ ผืน นายสวัสดิ์นึกขึ้นได้ว่าตนเคยคิดจะซื้อผ้าห่มให้กับคนทำงานบ้านเหมือนกันเพราะได้เคยขอไว้มาแล้ว และคนทำงานบ้านคนนี้เป็นคนภาคอีสานเช่นเดียวกับกลุ่มผู้ที่ได้รับแจกของ หากท่านเป็นนายสวัสดิ์ จะตัดสินใจอย่างไร

โดย โทศล มีคุณ

คำแนะนำ

ท่านต้องปฏิเสธคนทำงานบ้านผู้นั้น เนื่องจากความรับผิดชอบของท่านคือ การทำตามวัตถุประสงค์ของภาระที่ได้รับมอบหมายอย่างเที่ยงตรง ภาระที่ต้องให้ผ้าห่มคนทำงานบ้านเป็นภาระส่วนตัว

๖. การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพลเมืองของประเทศ*

ในฐานะเป็นพลเมืองของประเทศ ข้าราชการมีพันธะสัญญาที่จะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และหลักจริยธรรมเหนือประโยชน์ส่วนตน และเคารพศักดิ์ศรีของประชาชน เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม

ดังนั้น ข้าราชการจะต้องยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย ความยุติธรรมเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และคุณค่าของประชาชนทุกคน กระทำเพื่อส่วนรวมและประเทศชาติ

๖.๑ การเคารพกฎหมายและกฎของสังคม***แนวปฏิบัติ**

๑. ต้องจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ของสังคมไทยอย่างเท่าเทียมกัน
๒. ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับของทางราชการในอันที่จะให้โอกาสแก่ประชาชนไทยอย่างเท่าเทียมกัน
๓. เข้าใจและประยุกต์ใช้กฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทด้านวิชาชีพของตนอย่างถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

*คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๑๐๐-๑๐๑

๔. หลีกเลี่ยงการกระทำหน้าที่ที่ส่อไปในทางละเมิดกฎหมายหรือมาตรฐานพฤติกรรมตามจริยธรรมข้าราชการ

๕. ไม่ประพฤติในสิ่งที่รู้ว่าผิดกฎหมาย ไม่เหมาะสม หรือขาดจริยธรรมหรือกระทำในสิ่งที่ไม่นอกเหนืออำนาจ

๖. แจ้งความสงสัยเกี่ยวกับข้อกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่แก่ผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีหน้าที่ให้คำแนะนำตามกฎหมาย

๖.๒ การเคารพบุคคล*

แนวปฏิบัติ

๑. ต้องเคารพสิทธิเสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตน บุคคลอื่นอย่างเท่าเทียมกัน และต่อต้านการคุกคามทุกรูปแบบ
๒. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเอื้ออาทร เมตตา ยุติธรรม
๓. เคารพและรักษาข้อมูลตามสิทธิของประชาชน
๔. เคารพต่อความเชื่อ ค่านิยมของบุคคล และเพื่อนร่วมงาน
๕. ต้องปฏิบัติตนอย่างมีมารยาทตลอดเวลา อดทนต่อความคิดเห็นพฤติกรรมของประชาชน และไม่ใช้อำนาจอย่างไม่ชอบธรรมปฏิบัติตนเรียบง่ายภายใต้กฎหมาย
๖. เคารพความเห็นที่แตกต่างและจัดการความขัดแย้งด้วยการสื่อสารอย่างมีเหตุผล
๗. ยึดมั่นในหลักการบริหารจัดการที่ดี และปฏิบัติโดยสนับสนุนต่อสิทธิ เกียรติและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้อื่น

๖.๓ ความรับผิดชอบต่อสังคม*

มิตีความรับผิดชอบต่อสังคม อาจไม่ใช่จริยธรรมตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน แต่เป็นมิติที่ทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชนทั่วโลกให้ความสำคัญในการประกอบภารกิจ

ภาครัฐดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และความปลอดภัยของข้าราชการ ชุมชน หรือผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และความปลอดภัยเป็นปัญหาที่สำคัญระดับสากลที่กระทบต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ชาติและภาครัฐมุ่งมั่นปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องดังกล่าวกับข้าราชการและผู้เกี่ยวข้อง ให้สำนึกในหน้าที่ของข้าราชการและพลเมืองของโลกควรปฏิบัติตามแนวปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๑๐๑-๑๐๓

สังคมและสิ่งแวดล้อม*

แนวปฏิบัติ

๑. พิทักษ์รักษาความปลอดภัยของสิ่งแวดล้อมทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ที่เป็นทรัพย์สิน สาธารณะ และพัฒนาให้คงอยู่เป็นประโยชน์ที่ยั่งยืนถาวรของประชาชนและประเทศ

๒. เคารพสิทธิ เสรีภาพในการมีชีวิตของสิ่งมีชีวิต รักษาสมดุลของธรรมชาติ เพื่อให้บุคคล สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และมีปัจจัย ๔ ในการดำรงชีวิตอย่างถาวร

๓. ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและต่อต้านการทำลายทรัพยากรของชาติ ซึ่งจะนำมาสู่ภัยพิบัติ ของประชาชนและประเทศ

๔. สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับสังคมและชุมชน

๕. เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นสำหรับโครงการต่าง ๆ ที่ อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนรวมทั้งการเสนอความคิดเห็น หรือข้อร้องเรียนต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากการดำเนินงานและ การตัดสินใจของภาครัฐ

๖. ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามมาตรฐาน หรือข้อตกลงระดับสากลในเรื่องต่าง ๆ ที่จัดทำ ขึ้นเพื่อช่วยป้องกัน หรือลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

๗. พัฒนาระบบการให้สามารถควบคุมและ/หรือลดมลพิษ โดยให้ครอบคลุมเรื่องน้ำเสีย ฝุ่น ก๊าซ รวมทั้งของเสียต่าง ๆ

๘. ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตควบคุมเครื่องจักร อุปกรณ์ ต้องควบคุมดูแล ไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้

๙. ให้ความร่วมมือในการลดการเกิดขยะหรือของเสียจากกระบวนการการทำงาน

๑๐. ศึกษาและให้ความร่วมมือในการกำจัดขยะหรือของเสียด้วยวิธีการที่ถูกต้อง

๑๑. ประเมินความเสี่ยง และผลกระทบในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม สุขภาพและความปลอดภัยก่อนที่จะมีการปฏิบัติงาน

ข้อพึงระวัง

๑) การเพิกเฉยต่อข้อร้องเรียนของชุมชน

๒) การเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องสู่สาธารณะ

๓) การจัดการกับขยะผิดวิธี

๔) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและหรือการบริโภคอย่างไม่จำเป็น

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ*

แนวปฏิบัติ

๑) ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ วัสดุ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒) ให้ความร่วมมือกับมาตรการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๑๐๓-๑๐๕

ข้อพึงระวัง

- ๑) การฟื้นฟูทรัพยากร โดยไม่ตระหนักถึงระบบนิเวศน์เดิมที่มีอยู่
- ๒) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่คุ้มค่า
- ๓) กระบวนการการทำงานทำให้เกิดการเกิดของเสียจากกระบวนการทำงานมากกว่าปกติ

สุขภาพและความปลอดภัย***แนวปฏิบัติ**

- ๑) ตรวจสอบความพร้อมของสุขภาพและร่างกายของตนเองก่อนปฏิบัติงาน และไม่ปฏิบัติงาน หากสุขภาพและร่างกายไม่พร้อม เพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดอันตรายจากการทำงาน และการแพร่เชื้อโรคสู่ผู้อื่น
- ๒) ข้าราชการที่มีความเสี่ยงต่อชีวิตหรือต่อสุขภาพ ต้องศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัยหรืออาจเป็นอันตรายนั้น
- ๓) ในการปฏิบัติงานในขั้นตอนใดที่มีความเสี่ยง หากไม่มีความแน่ใจในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ให้หยุดหรือชะลอการดำเนินการนั้น และให้ปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญโดยทันที
- ๔) รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยด่วนเมื่อพบเห็นสิ่งผิดปกติบริเวณสถานที่ทำงานที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัย

ข้อพึงระวัง

- ๑) การไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันภัยส่วนบุคคล
- ๒) การใช้สารเคมีที่ไม่มีฉลากระบุหรือไม่ได้รับอนุญาต
- ๓) ความเสี่ยงต่อการสัมผัสกับโรคติดเชื้อ
- ๔) การใช้สารเคมีก่อให้เกิดอาการแพ้ต่อผู้อื่น เช่น ยาฆ่าเชื้อโรค ยากำจัดแมลง น้ำหอม น้ำหอมฉีดปรับอากาศเพื่อให้มีกลิ่นหอม

* คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการฯ หน้า ๑๐๕-๑๐๖

บรรณานุกรม

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. (๒๕๕๔). แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมในส่วนราชการ.
สำนักงาน ก.พ.
- สำนักงาน ก.พ. (๒๕๕๒). ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงาน ก.พ. (๒๕๕๔). คู่มือ การส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการ
พลเรือนสำหรับข้าราชการ.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (๒๕๕๒). กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต.
- กรมประมง. (๒๕๕๓). ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการ
กรม
ประมง พ.ศ. ๒๕๕๓ และคู่มือการปฏิบัติข้อบังคับกรมประมงว่าด้วยจรรยาข้าราชการกรม
ประมง พ.ศ. ๒๕๕๓.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

[https://krootewan ๒๐๑๓.wordpress.com](https://krootewan2013.wordpress.com) คุณธรรมในการทำงาน.

www.bbcom.net เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ภาคผนวก

“คุณธรรม จริยธรรม คือหัวใจสำคัญของข้าราชการไทย”

โดย นางสาวจรรุพร ฉันทวิเศษกุล^๒

“ข้าราชการไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใด ระดับไหน มีหน้าที่อย่างไร ล้วนมีส่วนสำคัญอยู่ในงานของแผ่นดินทั้งสิ้น ทุกคนจึงต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังความสามารถ ด้วยอุดมคติ ด้วยความเข้มแข็ง เสียสละ และระมัดระวังให้การทุกอย่างในหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้องเที่ยงตรง ด้วยความระลึกรู้ตัวอยู่เสมอว่า การปฏิบัติตัว ปฏิบัติงานของตนมีผลเกี่ยวเนื่องถึงทุกข์ประชาชนตลอดจนความเจริญขึ้น หรือเสื่อมลงของประเทศชาติ” พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่ได้พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน ในวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช ๒๕๕๗^๑

การปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดินนั้น เป้าหมายสูงสุดคือ “ประโยชน์สุขของประชาชน” ข้าราชการได้รับมอบหมายภารกิจในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ใช้อำนาจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐในการปฏิบัติงานจากความเชื่อถือว่าไว้วางใจของประชาชน โดยมุ่งหวังให้ข้าราชการผู้ได้รับมอบหมาย รับผิดชอบ กำกับดูแล จัดการ ตัดสินใจ เกี่ยวกับทรัพยากรของชาติและให้บริการสาธารณะเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนชาวไทยและต่อประเทศ จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ได้พระราชทานแก่ข้าราชการสะท้อนให้เห็นภาระอันยิ่งใหญ่ของข้าราชการ และการจะปฏิบัติภาระอันยิ่งใหญ่ได้สำเร็จนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ ความมีคุณธรรม จริยธรรมของข้าราชการนั่นเอง นอกจากนั้น อาชีพ “ข้าราชการ” นับเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ประชาชนคาดหวังในการให้บริการและประสิทธิผลในงานของข้าราชการไว้สูง อันเนื่องจากตราบอดีตจนถึงปัจจุบัน “ข้าราชการ” นับเป็นผู้ได้ทำงานให้บริการและรับใช้ประชาชนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เท่ากับได้รับใช้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ด้วย “..... พระองค์ทรงมีอาชีพ “ทำราชการ” ส่วนข้าราชการ คือ ผู้รับสนองพระองค์มาทำให้สำเร็จลุล่วง.....” งานราชการจึงเป็นงานที่มีเกียรติ เรียกว่า “รับราชการ” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงรักประชาชน การทำงานราชการ เป็นการกระทำเพื่อประเทศชาติและประชาชน เป็นงานที่มีผลกระทบทั้งในปัจจุบันและอนาคต ต่อสังคมมากกว่าจะมีผลต่อตนเองและพวกพ้อง งานราชการจึงแตกต่างจากงานเอกชนและงานบริษัท เป็นการลงทุนลงแรงที่ไม่มีกำไรโดยตรงแก่ผู้ทำและหน่วยงาน แต่จะมีผลดีต่อส่วนรวม และส่วนใหญ่จะเป็นผลระยะยาว ซึ่งเมื่อส่วนรวมและสังคมมีผลลัพธ์ที่ดีย่อมส่งผลให้ข้าราชการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเกิดประโยชน์สุขไปด้วย ตรงกับปรัชญาการดำรงชีวิตของมวลมนุษย์ว่า “ถ้าคนอื่นไม่มีความสุข เราจะสุขได้อย่างไร” ดังนั้นอาชีพ “ข้าราชการ” ในทุกชาติทุกสังคม จึงถูกคาดหวังจากประชาชนในชาติว่าจะประพฤติตนอย่างซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เสียสละ ยึดความถูกต้องเป็นธรรม เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน ข้าราชการจึงจำเป็นต้องมีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงในการทำงานซึ่งหมายถึงการเป็นคนดีและเป็นคนเก่งไปพร้อมกัน^๔

^๑ บทความและข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏเป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสำนักกรรมการ ๒ ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

^๒ วิทยากรปฏิบัติการ กลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

^๓ http://pr.prd.go.th/samutsongkhram/ewt_news.php?nid=3390

^๔ <http://www.prd.go.th/images/janya.pdf>

ความหมายคุณธรรม และจริยธรรม ^๕

คุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นคุณเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่การงาน การกระทำใด ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ไม่มีโทษต่อการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่การงาน ถือเป็นกรกระทำที่มีคุณธรรม

คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลเห็นว่าดีงามมาก มีประโยชน์มาก และเลวน้อย มีประโยชน์น้อยในกาลเทศะหนึ่ง ๆ เช่น ความเอื้อเฟื้อ ความอดทน ความขยันขันแข็ง ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การมีระเบียบวินัย เป็นต้น สิ่งที่เป็นคุณธรรมในแต่ละสังคมอาจจะแตกต่างกัน การที่บุคคลในสังคมจะเห็นว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ก็นั้นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ศาสนา และการศึกษาของสังคม นักวิชาการจึงเห็นว่าการนำเอาคุณธรรมในสังคมหนึ่งไปยึดเยียดตัดสินคุณธรรมอีกสังคมหนึ่งย่อมไม่เหมาะสม ซึ่งโดยส่วนมากแล้วคุณธรรมมักมีความเกี่ยวข้องกับหลักทางศาสนา อย่างไรก็ตาม ลักษณะบางด้านอาจเป็นได้ทั้งคุณธรรมและค่านิยมในเวลาเดียวกัน เนื่องจากสังคมเห็นว่าลักษณะด้านนั้นเป็นสิ่งที่ดีงามและมีความสำคัญมากด้วย

จริยธรรม คือ ประมวลความประพฤติหรือธรรมที่ควรประพฤติให้สอดคล้องกับความถูกต้อง ดีงาม ตามวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และศาสนา

จรรยาบรรณ หมายถึง กรอบของความประพฤติหรือมาตรฐานด้านจริยธรรมในการทำงานในแต่ละองค์กร เช่น บริษัท ห้างร้าน ธนาคาร รัฐวิสาหกิจ แพทย์ ทนายความ วิศวกร สถาปนิก ครู อาจารย์ การที่จะรู้ว่าไม่มีคุณธรรม ไม่มีจริยธรรม หรือผิดจรรยาบรรณ ไม่จำเป็นต้องให้ใครมาคอยตรวจสอบเพียงแต่ถามตัวเองว่าสิ่งที่เรากระทำประพฤติหรือปฏิบัติอยู่ ดังนี้

๑. เป็นการกระทำที่ถูกต้องดีงามหรือไม่
 ๒. สังคมยอมรับหรือเปิดเผยกับสังคมหรือไม่
 ๓. เป็นการกระทำที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงดีงามของตนเองหรือองค์กร หรือสถานที่ที่ทำงานอยู่หรือไม่
- คุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องที่สำคัญและเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่กว่ากฎหมายเพราะเป็นเรื่องของจิตใจที่อยู่ภายใน เป็นเรื่องของความสำนึกรับผิดชอบชั่วดีต่อตัวเอง ครอบครัว ที่ทำงาน ต่อสังคม และประเทศชาติ

^๕ http://pr.prd.go.th/nan/ewt_news.php?nid=๗๕๕&filename=index

คุณธรรมและจริยธรรมที่จำเป็นสำหรับข้าราชการไทยในปัจจุบัน จะต้อง มี ๓ เก่ง อยู่ในตัวก่อน คือ^๖

๑. เก่งตน (SELF ABILITY) คือ มีความสามารถที่ชอบศึกษาหาความรู้ตลอดเวลาเพื่อให้ทันโลก ทันคน มีความรอบรู้ มีไหวพริบปฏิภาณ มีสติปัญญา ความนึกคิด ความเฉลียวฉลาด ความเข้าใจในปัญหา การแก้ปัญหา และการมีวิสัยทัศน์

๒. เก่งคน (SOCIAL ABILITY) คือ การปกครองบังคับบัญชา ดูแลทุกข์สุข ให้ความเป็นธรรม เป็นที่รักใคร่ยอมรับจากบุคคลทุกระดับ

๓. เก่งงาน (TASK ABILITY) คือ ความสามารถ สมรรถนะในการปฏิบัติงาน ผลงานที่ปฏิบัติ ความสำเร็จของงาน ชื่อเสียงที่เกิดจากผลงาน

“ในบทความนี้..... ผู้เขียนเห็นว่า เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจนกลายเป็นวิกฤติในสังคม จึงจำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะภาครัฐ ผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของรัฐ และให้บริการแก่ประชาชน ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐควรมีเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกที่จะนำไปสู่คุณธรรม จริยธรรม โดยรัฐธรรมนูญได้บัญญัติเรื่องคุณธรรม และจริยธรรมไว้ในฐานะที่เป็นเรื่องสำคัญ พร้อมทั้งได้มีบทกำหนดโทษว่า หากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม ให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย หากข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนนำหลักคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญมาประพฤติปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และจริงจังแล้วจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ และลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นได้ เรื่องคุณธรรมและจริยธรรมได้รับความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในฐานะที่เป็นกลไกซึ่งจะขับเคลื่อนระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ให้เป็นระบบที่สร้างประโยชน์เพื่อประชาชนและประเทศชาติ อย่างแท้จริง.....”

^๖ http://pr.prd.go.th/nan/ewt_news.php?nid=๗๕๕&filename=index